

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROBLEMATIKA MĚNOVÉ INTEGRACE NA
PŘÍKLADU EMU**

Autor práce: Petr Bicek
Studijní obor: Regionální studium
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek
Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

ÚVOD	5
1. METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	6
2. TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH ZÓN	7
2.1 HISTORIE FORMOVÁNÍ TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH ZÓN	8
2.2 PRINCIPY TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH ZÓN	12
3. VÝHODY A NEVÝHODY JEDNOTNÉ MĚNOVÉ POLITIKY	16
3.1 HISTORICKÉ VYMEZENÍ JEDNOTNÉ MĚNOVÉ POLITIKY	16
3.2 VÝHODY JEDNOTNÉ MĚNOVÉ POLITIKY	20
3.3 NEVÝHODY JEDNOTNÉ MĚNOVÉ POLITIKY	23
3.4 DŮVODY VZNIKU JEDNOTNÉ MĚNOVÉ POLITIKY V 70. LETECH 20. STOLETÍ.....	26
4. CESTA KONVERGENCE NÁRODNÍCH MĚN K JEDNOTNÉ MĚNĚ A ÚSKALÍ, KTERÁ MOHOU NASTAT	28
4.1 ETAPY KONVERGENCE	28
4.2 ÚSKALÍ KONVERGENCE.....	32
5. EKONOMICKÉ A MĚNOVÉ PODMÍNKY EUROZÓNY	35
5.1 EKONOMICKÉ PODMÍNKY EUROZÓNY	35
5.2 MĚNOVÉ PODMÍNKY EUROZÓNY	42
6. EKONOMICKÉ A MĚNOVÉ PODMÍNKY V ČESKÉ REPUBLICE	47
6.1 EKONOMICKÉ PODMÍNKY ČESKÉ REPUBLIKY.....	47
6.2 MĚNOVÉ PODMÍNKY ČESKÉ REPUBLIKY	52
6.3 ČR A PLNĚNÍ MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ.....	55
7. VÝZVY PRO ČESKOU REPUBLIKU V OBLASTI HARMONIZACE MĚNOVÉ POLITIKY S ECB	60
ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	76
ABSTRAKT	78
ABSTRACT	79

Úvod

Měnová unie je dalším krokem integrace, která sbližuje jednotlivé evropské země a vytváří tak nadnárodní instituci blízko jednotní Evropě. Takto je Hospodářská a měnová unie (EMU) v rámci Evropské unie (EU) chápána. V současné době se však v podstatě jedná o unii v rámci Unie, a to proto, že ne všichni členové Evropské unie jsou i členové EMU. Důvod je poměrně jednoduchý. Pro vstup do EMU musí být splněna určitá kritéria, která budou popsána v práci, jež ne všechny země splňují – mezi těmito státy, které ještě nemohou přijmout jednotnou měnu, prozatím figuruje i Česká republika.

Jak bude již v první kapitole práce patrné, ne všichni se shodnou na tom, že měnová unie je skutečným řešením, které je dalším krokem ve vývoji Evropské unie. Existují zde i kritické hlasy, které se shodují na tom, že měnová unie může být problematickou, právě z hlediska ekonomického, tedy v podstatě toho nejdůležitějšího, kterému má Unie pomoci. Právě jednotnost měny má vést k vyšší integraci, a tedy i k vyšší možné spolupráci mezi jednotlivými členskými zeměmi.

Ale ještě před tím, než se všechny členské země EU, jež nejsou členy EMU, skutečně rozhodnou k Hospodářské a měnové unii přidat, je potřeba si zodpovědět některé otázky, které jsou pro existenci v rámci měnové unie zásadní.

Má EMU perspektivu pro všechny členské státy EU?

Jaké jsou vůbec přínosy a náklady jednotné měnové politiky?

Jaká úskalí na cestě k rozšíření EU, potažmo EMU mohou nastat?

Dokáže se EMU vyrovnat s měnovými šoky a asymetriemi všeho druhu?

Právě na tyto otázky a na další problematiku týkající se EMU a vstupu České republiky do této měnové unie, chce práce odpovědět. Hlavní snahou práce je poukázat na problémy, které se k EMU vážou a pokusit se analyticky a logicky dospět k závěrům, které budou moci být interpretovány jako průkazné a smysluplné. Pro tyto potřeby je práce vystavěna na teoretických poznacích, které jsou dále rozebírány a analyzovány, jak je blíže popsáno v metodice práce.

1. Metodika a cíl bakalářské práce

Práce hlavně vychází z literatury a dokumentů, které jsou v rámci Evropské unie a EMU platné a které s touto problematikou souvisí, stejně jako dokumentů České národní banky a dalších institucí, které jsou s integrací do eurozóny v České republice spojeny. Jak již bylo v úvodu naznačeno, z těchto teoretických poznatků budou autorem vyvozovány logické závěry, které povedou k zodpovězení hlavních problémových otázek nastíněných v úvodu, ale také k naplnění cíle, který je určen níže.

Pro potřeby naplnění těchto cílů je práce rozdělena do dvou částí, kdy první část je základním teoretickým rámcem pro problematiku měnových unií obecně, tato část práce se snaží najít negativní i pozitivní aspekty měnových unií a důvody, proč jsou tyto unie vůbec vytvářeny. Zároveň je potřeba určit, jaké jsou problémy s konvergencí měn, které mohou při tomto procesu nastat, a je potřeba určit, zda je tento proces skutečně prospěšný pro dané země, či nikoli.

Druhá část práce, je pak přímo zaměřena na Evropskou unii a Českou republiku, respektive na Českou republiku v jejím vztahu s Hospodářskou a měnovou unií. V rámci této části práce budou srovnány hlavně ekonomické a měnové podmínky jak v rámci eurozóny, tak v rámci České republiky, aby nakonec mohly být určeny výzvy pro Českou republiku a primárně centrální banku, tedy Českou národní banku, v oblasti harmonizace měnové politiky s Evropskou centrální bankou (ECB).

Prvořadým cílem této bakalářské práce bude analýza hlavních úskalí a překážek na cestě konvergence národních měn k jednotné měně, jako je dodržování transparentnosti měnové politiky či reakce na měnové šoky a asymetrie všeho druhu, to vše na příkladě Hospodářské a měnové unie (EMU). Mezi doplňující cíle bude patřit shrnutí přínosů a nákladů jednotné měnové politiky, a dále přehled ekonomických a měnových podmínek jak v eurozóně, tak v České republice.

2. Teorie optimálních měnových zón

Aby bylo možné pochopit, na jakých principech vlastně funguje Evropská měnová unie, jak se nazývá EMU v České republice, i když z angličtiny je její název Economic and Monetary Union (nikoli European Monetary Union), tedy Hospodářská a měnová unie, je potřeba nejprve osvětlit problematiku tzv. teorie optimálních měnových zón. Pro potřeby práce bude dále v textu používána pro Hospodářskou a měnovou unii pouze zkratka EMU, která je mezinárodně používanou a uznávanou.

První osobou, která se optimálními měnovými zónami zabývala, respektive, které je takto nazvala, byl Robert A. Mundell ve své stati nazvané „A Theory of Optimum Currency Areas“. Již touto statí dal tedy celé teorii název, i když v dnešní době se lze setkat se zkracováním pouze na OCA – *Optimum Currency Areas*. Teorie se v podstatě na základě keynesiánských paradigmat rozvinula z jednoho jediného důvodu – ze snahy vytvořit „nejvýhodnější“ monetární uspořádání.

„Autonomní monetární politika byla považována za nezbytnou, jelikož se předpokládalo, že může být účinným nástrojem „vyhlazování“ výkyvů hospodářského cyklu. Toto přesvědčení bylo založeno na keynesiánské hypotéze, že úroková míra je determinována na trhu peněz, nikoliv na trhu zapůjčitelných fondů. To by v praxi znamenalo, že centrální měnové autority mohou svými nástroji ovlivňovat (respektive určovat novou) rovnováhu na trhu zapůjčitelných fondů, přičemž platí, že čím je nižší úroková míra, tím je vyšší mezní efektivnost kapitálu a tedy i tolik kýžená efektivní poptávka.“¹

Jednoznačně lze tedy hledat předpoklad pro teorii optimálních měnových zón právě v keynesiánském přístupu k ekonomii, a to navíc díky definování podmínek, které jsou pro vytvoření právě těchto optimálních měnových zón naprosto nezbytné. Podmínkami, které mají za úkol hlavně minimalizovat potřebu monetárních zásahů, tak podle Roberta A. Mundella jsou²:

- vysoká vzájemná mobilita práce,

¹ RYVOLOVÁ, I. *Metodologická východiska teorie optimálních měnových zón*. [online]. [cit. 28. září 2009]. Dostupné z WWW: <<http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/oca.pdf>>.

² MUNDELL, R. A. A Theory of Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

- mzdy pružné směrem dolů.

Jak však uvádí Ryvolová, během vývoje této teorie došlo k definování dalších aspektů, které nutné pro určení zóny za optimální měnovou. V roce 1963 přišel se třetí podmínkou R. I. McKinnon³, který stanovil předpoklad intenzivního vzájemného obchodu daných zemí, vedle něj pak P. B. Kennen⁴ určil čtvrtou podmínku, kterou je vzájemně odlišná produkce v daných zemích.⁵

Na základě prací těchto autorů spolu s dalšími, jako Y. Ishiama⁶ či G. S. Tavlas⁷ dochází k formování teorie optimálních měnových zón do podoby, jak je chápána v současnosti.

2.1 Historie formování teorie optimálních měnových zón

V roce 1961, kdy Mundellovy vyšla jeho první stať o optimálních měnových zónách, definuje tuto zónu jako oblast, kde dochází k vnitřní mobilitě faktorů (tedy hlavně práce, kapitálu a statků), ale přitom zde existuje vnější záporná mobilita těchto faktorů, tedy imobilita.⁸

„Mundell navazuje na Friedmanovu argumentaci o přizpůsobení se šoku plovoucím kurzem pomocí speciálního případu, kde se mezi dvěma zeměmi (A a B) předpokládá asymetrický posun poptávky. Země jsou zpočátku v rovnováze definované plnou zaměstnaností a vyrovnanou obchodní bilancí. Obě země mají svoji vlastní měnu, tedy mohou určit kvantitu peněz v oběhu a cenu své měny.“⁹

³ MCKINNON, R. I. Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

⁴ KENNEN, P. B. The Theory of Optimum Currency Areas : An Alectic View. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

⁵ RYVOLOVÁ, I. *Metodologická východiska teorie optimálních měnových zón*. [online]. [cit. 28. září 2009]. Dostupné z WWW: <<http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/oca.pdf>>.

⁶ ISHIYAMA, I. The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

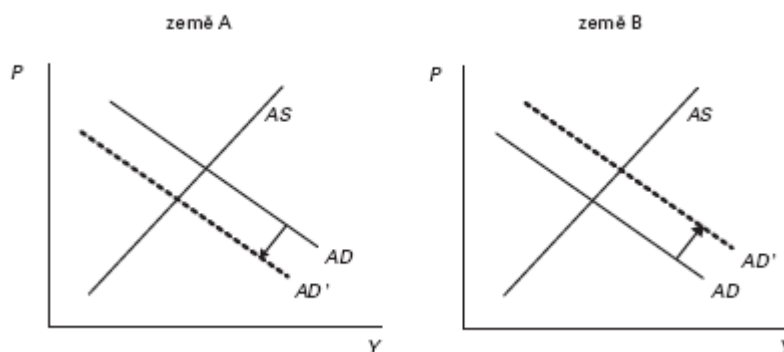
⁷ TAVLAS, G. S. The 'New' Theory of Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

⁸ MUNDELL, R. A. A Theory of Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

⁹ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

Na následujícím grafu však přijdeme s předpokladem, že se mění poptávky po jednotlivých komoditách. Budeme tedy předpokládat, že poptávka po produktu v zemi A se přesune do země B, přesně jak to ukazuje graf č. 1.

Graf č. 1: Asymetrické přesuny poptávky¹⁰

Vysvětlivky:

- AD = agregátní poptávka
- AS = agregátní nabídka
- Y = produkt, důchod
- P = cenová hladina

Důsledky pro zemi A a pro zemi B budou následující:

- poklesem důchodu klesne zaměstnanost v zemi A,
- pokud neklesne spotřeba, vzroste deficit, a to jak na straně zahraničního obchodu, tak na straně státního dluhu v zemi A,
- v zemi B nastávají přesně opačné pochody, které vedou k tomu, že roste cenová hladina, což vede k tomu, že výrobky země B jsou následně při vyšších cenách méně konkurenceschopné,
- z tohoto vyplývá, že při plovoucím měnovém kurzu, jako v tomto případě, může dojít ke zpětnému nastolení rovnováhy, protože země B do jisté míry přebírá břemeno, které bylo uvaleno na zemi A snížením produktu,

¹⁰ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

- vzhledem k tomu, že však může být kurz odlišný v jedné části země A, než v jiné její části, k nastolení zpětné rovnováhy nedojde.

Zde tedy Mundell vidí zásadní problém plovoucích kurzů, a proto se osobně kloní k možnostem, které nezahrnují plovoucí kurz, navíc k možnostem, které stojí mimo kurzy úplně. „*Za první, jestliže jsou mzdy flexibilní, mzdové nároky v západních částech zemí A a B budou redukovány a ve východních částech mohou růst. Za druhé, pracovní síla se bude přesouvat ze západních do východních částí obou jednotlivých zemí. Za třetí, rovnováhy lze dosáhnout prostřednictvím fiskální politiky. Ve východních částech zemí jsou zvýšeny daně a redistribuovány do západních částí, kde je sice obchodní bilance stále záporná, ale je financována transfery. Je zřejmé, že tento způsob absorpce šoku je funkční jen za předpokladu dočasného charakteru tohoto šoku.*“¹¹

Již zde je patrné, že Mundellův model není dokonalý, a tak došlo k jeho úpravám během 70. let 20. století. Zde je nutné vidět problémy hlavně v tom, že není možné určit, jak dlouho bude šok trvat. Subjekty nemají dostatečné informace, a tak nemohou jednat dostatečně kvalitně a efektivně. Navíc dochází k následujícím aspektům¹²:

- v případě, že dochází k migraci síly, jak bylo výše popsáno „ze západní části do východní“, zároveň dochází ke ztrátám kapitálu jako např. v rámci investic do výstavby silnic, lepších dopravních spojení obecně, domů a bytů apod.;
- mzdy jsou v takovémto systému považovány za nepružné směrem dolů, a to díky vyjednávání odborů, které má restriktivní charakter,
- zároveň fiskální politika nemusí být dokonale účinná, což je dáno existencí hospodářského cyklu a zároveň faktem, že časový horizont od schválení fiskálního kroku k jeho skutečné implementaci a fungování může být neúměrně dlouhý,
- Mundellovy závěry vycházejí ze substitučních principů Phillipsovy křivky, které však není možné brát jako skutečně absolutní, teorie i praxe se v tomto ohledu podstatně neslučují.

¹¹ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

¹² GRAUWE, P. de. *Economics of Monetary Union*. 7. vyd. New York : Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-929780-1.

Mundell tedy přišel s novým pojetím, s upravením své vlastní teorie, která měla potlačit výše zmíněné výtky. „Jestliže jsou státy schopny implementovat společnou a jednotnou měnu (zde je jednoznačně předpoklad společné centrální banky, tudíž i společných devizových rezerv) bez toho, aby se výrazně měnila parita kupní síly, dojde k efektivnější alokaci kapitálu determinované odpadnutím bariéry – nejistoty ve vývoji měnových kurzů.“¹³ V případě šoku, který byl ilustrován výše na grafu č. 1, by pak mezi státy s jednotnou měnou nutně nemuselo dojít k poklesu Y (produktu), a to z jednoduchého důvodu – náklady na absorpci tohoto šoku budou, respektive by měly být rozděleny mezi obě země, pokud tedy nadále předpokládáme model zemí A a B, ale samozřejmě tato teorie nevyklučuje optimální měnovou zónu, kterou tvoří pouze dvě země. Mundellovy modely jsou využívány jako obhajoba, ale zároveň i kritika EMU, a to z důvodů, které byly výše popsány.

McKinnon, dva roky po Mundellově první teorii, přichází s premisou, která tvrdí, že pokud budou ekonomiky více otevřené mezinárodnímu obchodu, ztrácí plovoucí kurz svůj význam, a to proto, že změna tohoto měnového kurzu s sebou přináší i změnu v cenách komodit, které jsou dováženy.¹⁴ Jednoznačně pak lze z tohoto předpokladu vyvodit, že plovoucí kurzy jsou vhodné spíše pro ekonomiky uzavřenější.

S posledním příspěvkem k původní teorii optimálních měnových zón přišel Kennen v roce 1969, když do teorie zapojila problematiku diverzifikace produkce. Jde v podstatě o to, že pokud bude ekonomika daného státu dostatečně diverzifikovaná, respektive produkce této ekonomiky, bude stát mnohem méně náchylný k negativním dopadům asymetrických šoků. Odůvodnění je zde nalezeno ve faktu, že diverzifikovaná produkce je očištěna o změny směnných relací, tudíž nedochází ani ke změně poptávky po těchto produktech.¹⁵ Kennenovy předpoklady a implementace diverzifikace produkce tedy opět vedou k tomu, že fixní kurz je považován za poměrně vhodný pro ekonomiky s diverzifikací produkce, neboť i ta má snižovat efekt asymetrických šoků.

Další důvod pro obhajobu správnosti teorie optimálních měnových zón přinesl Kawai, v jehož publikaci z roku 1987 bylo argumentováno, že „země, jejichž trhy jsou

¹³ MUNDELL, R. A. Uncommon Arguments for Common Currencies. In JOHNSTON, H. G., SWOBODA, A. K. *The Economics of Common Currencies*. Londýn : Allen & Unwin, 1973.

¹⁴ McKINNON, R. I. Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

¹⁵ KENNEN, P. B. The Theory of Optimum Currency Areas : An Alectic View. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

*finančně integrovány, se mohou lépe bránit dočasným asymetrickým šokům přeléváním kapitálu z přebytkové ekonomiky do ekonomiky deficitní.*¹⁶ I zde lze tedy hledat určité předpoklady pro to, proč může teorie fungovat.

2.2 Principy teorie optimálních měnových zón

Teorie optimálních měnových zón je jednoznačně vázána na poválečné snahy co nejvíce se integrovat, v rámci Evropy tedy vytvořit jakýsi „superstát“, unii, která bude konkurenceschopná v rámci Evropy, ale i v rámci celého světa. Teorie optimálních měnových zón se samozřejmě obrací na celou ekonomickou oblast, ale vlivem kurzů měn a jejich vzájemného propojení.

Pokud budeme hledat příčiny, proč dochází ke vzniku měnových oblastí, najdeme několik možných důvodů¹⁷:

- historické,
- existenční,
- politické,
- ekonomické.

Politické hledisko lze vidět například ve spojení Východního a Západního Německa. Tyto země spojily své měny, neboť chtěly znovu sjednotit celé Německo a vytvořit jednotný stát, a to i měnově. Vznikla tedy v podstatě monetární unie. V minulosti však lze najít i další příklady v rámci sjednocování a vytváření jednoho státu – Švýcarsko či Itálie. Opak lze vidět v rozdělení Československa, kdy se jeden stát rozdělil a v podstatě se tedy rozdělila i měnová unie a vznikly dvě na sobě nezávislé měny.

Existenční důvody jsou známé hlavně v oblastech, kde jsou malé země, které nejsou schopny mít vlastní měnu, navíc by to k jejich velikosti bylo i naprosto nesmyslné. Jednoznačným příkladem jsou malé evropské státy jako například Vatikán, Monako, Lucembursko či Andorra mají jako svou měnu euro, Lichtenštejnsko pak

¹⁶ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

¹⁷ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

švýcarský frank. Ale jsou zde i příklady ve světě, například Kiribati (australský dolar), Nauru (australský dolar) či Salvador (americký dolar).¹⁸

Ekonomické a zároveň i politické hledisko lze vidět v EMU, ale i dalších měnových zónách, které ve světě existují:

Tab. č. 1: Měnové zóny ve světě¹⁹

Měnová oblast	Měna	Centrální banka
Východní karibská měnová zóna (1950)	východní karibský dolar – XCD (do roku 1976 vázáno na GBP, posléze na USD)	Východní karibská měnová autorita (1950-1982) Východní karibská centrální banka (1983)
Centrální africké ekonomické a monetární společenství (1945)	frank skupiny zemí s finanční spoluprací v Africe – XAF (vázaný na FRF, později na EUR)	Banka afrických států
Západní africká ekonomická a monetární unie (1945)	frank afrického finančního společenství – XOF (vázaný na FRF, později na EUR)	Centrální banka států západní Afriky

OECS sdružuje tyto karibské země: Anguilla, Antigua a Barbuda, Britské Panenské ostrovy, Dominika, Granada, Montserrat, Svatý Kitts a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny. Problematika afrických unií je složitější. Běžně jsou nazývány CFA frank, podle měny, která je zde vytvořena. Jedná se o francouzské kolonie, respektive bývalé kolonie v Africe, jimiž jsou země západní a střední Afriky. Západoafrické země: Benin, Burkina Faso, Pobřeží slonoviny, Guinea-Bissau, Malí, Niger, Senegal, Togo. Středoafrické země: Kamerun, Středoafrická republika, Čad, Republika Kongo, Rovňiková Guinea a Gabon. Problematika zkratky CFA je blíže rozebrána v Seznamu zkratk.

Mundell vychází z předpokladu existence dvou typů měnových spojení. V jeho nově upravené OCA teorii existují měnové oblasti, respektive zón (currency areas) a monetární unií (monetary union). Svou teorii vysvětluje, v novějších statích, na dvou

¹⁸ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

¹⁹ HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón: rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.

měnách, které mají v současné době největší sílu – dolar a euro. Právě nástup eura měl vést k tomu, že došlo ke změně měnových oblastí.

Nejprve tedy k rozdílu mezi měnovou oblastí a monetární unií. Rozdíl je zde nutné vidět v počtu měn, které na daném území obíhá. Kurz je fixován, a to jak v případě měnové oblasti, tak v případě monetární unie. Měnová oblast však má dvě a více měn, které jsou vzájemně fixovány, kdežto v rámci monetární unie dochází k uskupení několika států, které sdílejí jen a pouze jednu jedinou měnu.²⁰

Jako nejvhodnějším příkladem pro vysvětlení rozdílu mezi měnovou oblastí a monetární unií se jeví příklad právě Evropské unie. Na první pohled by se mohlo zdát, že zde existuje monetární unie, nikoli však v rámci definice Mundellovy teorie. Respektive je potřeba velmi upřesnit několik aspektů.

V případě výše v tabulce zmíněných měnových zón se tedy jedná o měnové oblasti, které mají své vlastní měny, ale kurz jejich měny je fixován na dolar, případně na euro. Takových oblastí je mnoho a v současné době zde existuje měnová oblast i v rámci Evropské unie. Je totiž nutné si uvědomit, že EMU, ač je Hospodářskou a měnovou unií, není plně monetární unií z pohledu Mundellovy teorie, EMU je stále ještě měnovou oblastí, a to proto, že Velká Británie se své měny, libry, nevzdala. Navíc v rámci Evropské unie neexistuje měnová unie vůbec, protože mnohé státy, včetně České republiky, zatím euro jako hlavní a jedinou měnu nemají, případně není možné ani v plné míře eurem platit. Dostáváme se však přesto k tomu, že se zde formuje určitá monetární unie, která ve chvíli, kdy všechny členské země Evropské unie přijmou euro a zruší své stávající měny, skutečně vznikne. Do té doby však EMU bude naplňovat definici měnové oblasti, podle Mundellovy teorie optimálních měnových zón.

Přesto není přímo důležité, zda EMU budeme brát jako měnovou zónu, anebo jako monetární unii. Zde je problém hlavně v tom, že EMU se stále vyvíjí a její benevolence, například v rámci Velké Británie je poměrně velká. Přesto lze však na EMU poukázat, jako na jeden z nejvhodnějších příkladů měnových zón, a to optimálních měnových zón, protože EMU splňuje následující předpoklady:

- mobilita v rámci Unie – v rámci Unie se skutečně jedná o volný pohyb nejen práce, ale i kapitálu, výrobků a služeb,

²⁰ MUNDELL, R. A. Currency Areas, Exchange Rate Systems and International Monetary Reform. In *Journal of Applied Economics*. Sv. 3, č. 2, listopad 2000.

- imobilita v rámci vnějších vztahů – Evropská unie je do jisté míry uzavřenou, a to z důvodů cel a kvót, které jsou uvalovány na třetí země,
- diverzifikace produkce – diverzifikace platí, i když nikoli naprosto jednoznačně, ale stále existuje velké množství zboží, které lze nakoupit pouze z importovaného zboží, navíc např. v rámci automobilového průmyslu jde o značku, o typ vozidla, a v tomto ohledu je trh pouze českých výrobků velmi omezený.

3. Výhody a nevýhody jednotné měnové politiky

O tom, že společná měnová politika má svá pozitiva, ale i svá úskalí, nelze pochybovat. Než se jim však práce bude věnovat, bude naznačena historie vývoje měnových unií, která má pro formování jednotné monetární politiky důležitý dopad, navíc právě na historickém vývoji lze hledat aspekty, které vedli ke vzniku, a tedy ke snaze získat určité výhody, a to i na úkor jistých obětí, jak bude dále popsáno.

3.1 Historické vymezení jednotné měnové politiky

Počátky společné měnové politiky se dají nalézt, již v 19. století, kde, jak uvádí Marková²¹, došlo k tomu, že se spojilo 5 zemí (Francie, Belgie, Itálie, Švýcarsko a později i Řecko), aby vytvořily tzv. Latinskou mincovní unii, která měla za úkol udržet měnový bimetalismus, tedy takovou podobu kovových peněz, které nejsou pouze zlaté, ale také stříbrné, a to v podstatě z poměrně jednoduchého důvodu, kdy stříbro je dostupnější a levnější. Byl zde ustanoven poměr 1:15,5, tedy jednotka zlata na 15,5 jednotek stříbra. Kromě ustanovení tohoto bimetalismu se mincovní unie dotýkala také problematiky směnitelnosti bankovek za zlato a stříbro a volného oběhu mincí v rámci této unie.

Jak je tedy patrné, společné zájmy v rámci měnové politiky se objevovaly již před poměrně dlouhou dobou, i když potřeby sjednocení měnové politiky nebyly stejné, jako jsou v současné době, kdy mince ani bankovky již nejsou kryté zlatým standardem a navíc většina platebního styku je prováděna v naprosto nehmotné podobě, tedy pomocí bankovních účtů, nikoli faktickým a hmotným předáním peněz.

Kromě Latinské mincovní unie vznikaly i další společenství tohoto typu, jako například Skandinávská mincovní unie, Měnová unie Německé říše, Belgicko-lucemburská měnová unie. Belgicko-lucemburská měnová unie je však zajímavější ukázkou sjednocování měnových politik, a to v tom ohledu, že už zde nejde pouze o sjednocení mincí a volný oběh, ale také o vázání měn na sebe navzájem.

Přesto nejvýznamnější v tomto ohledu je měnová unie Německé říše, která pod sebou sjednocovala 35 německých států a 4 svobodná města. Toto svědčí o poměrně

²¹ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

rozsáhlém společenství, které integrovalo jednu jedinou měnu – marku. Zde je tedy patrné, že myšlenka měnové unie skutečně existovala již poměrně dlouho a není tak žádnou novinkou. Přesto však i tato unie měla mnoho nedostatků. Problém byl ve skutečnosti, že se unie účastnilo tolik celků, které se nemohly dohodnout na názvu měny ani na organizaci peněžního systému. Dalším faktorem je skutečnost, že na území ještě dlouhou dobu obíhaly staré měny, a tak docházelo k tomu, že díky obrovskému množství peněz v oběhu klesaly úrokové míry, což mělo za následek ekonomický růst. Pozitivně se unie také projevila ve vzniku centrální banky, ale hlavním odkazem unie se stalo její trvání, které vydrželo až do 1. 1. 1999, kdy se Německo stalo součástí eurozóny.²²

Za podobu jednotné měnové politiky lze považovat obecně **zlatý standard**, tedy takový stav, kdy mince jsou zlaté a bankovky jsou volně směnitelné za zlato, dochází tedy k přechodu k monometalismu, kdy zlato je tím základním kovem, kterým jsou kryty měny jednotlivých států. Právě skutečnost, že země, i když nezávisle na sobě, přecházejí na zlatý standard, vede k určité domněnce, že zde dochází k jednotné měnové politice, i přesto, že zájmy zemí jsou rozdílné. Zlatý standard byl však shodný pro všechny země, a to pouze do období mezi světovými válkami, kdy se došlo k tomu, že krytí zlatem je nevhodné a je potřeba přejít na jiný systém.²³

Přechod ze zlatého standardu na nevázanost měny na drahý kov vedlo k tomu, že stát začal novými nástroji zasahovat do měnové politiky. Došlo k následujícím aspektům, které utvářely měnovou politiku, dle názoru Markové²⁴:

- devizová omezení,
- clearingové formy placení,
- měnová seskupení.

Marková daná témata dále rozvádí. **Devizová omezení** v podstatě znamenala, že mezinárodní peněžní vztahy byly administrativně upravovány v rámci způsobů prodeje a nákupu drahých kovů a zahraničních měn, ale jednalo se i o způsoby dispozice

²² MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

²³ BRŮŽEK, A. *Evropská měnová integrace*. 2. vyd. Praha : VŠE Praha, 2001. ISBN 80-245-0158-9.

²⁴ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

s pohledávkami a závazky ze zahraničí, stejně jako úprava poskytování a splácení úvěru, vše samozřejmě v mezinárodním rozměru.²⁵

Specifikem je vytvoření **clearingových plateb**, kdy vzhledem k tomu, že nejsou peněžní prostředky vázány na zlato, stávají se peníze pouze zúčtovací jednotkou, která de facto nemusí vůbec obíhat – bezhotovostní platby. Vznikla tak clearingová centra, která slouží k tomu, aby mohlo dojít ke zprostředkování plateb při nákupu zboží a služeb, kdy tyto platby jsou vyrovnané, nedochází zde k žádnému zúročení nebo znehodnocení.²⁶

Posledním specifikem období po zrušení zlatého standardu jsou **měnová uskupení**, která se tvořila hlavně kolem tří nejsilnějších měn – americký dolar, britská libra a francouzský frank. Na tyto měny se navázaly kurzy měn jiných zemí a podle změn kurzu těchto tří základních měn se měnil i kurz měn navázaných. A tímto se dostáváme k měnovým zónám, kde funguje v podstatě stejný princip navázání, jen v současné době, již mezi silné měny patří euro, které odstranilo francouzský frank a v podstatě oslabuje pozice i jiných měn.²⁷

Pro mezinárodní měnovou situaci měla závažný dopad, jako i v jiných oblastech lidského života, druhá světová válka, ale před ní i hospodářská krize. Oba dva tyto faktory vedly k tomu, že se ukázalo, jak nevhodné jsou přílišné zásahy státu do monetární politiky, stejně jako neschopnost států spolupracovat mezi sebou navzájem. Právě zde se rodí první myšlenky společných postupů v rámci měnové politiky, které by mohly být zavedeny, je však ještě poměrně daleko k tomu, aby došlo k vytvoření silnější měnové unie, která vzniká až ke konci 20. století.

Již v podstatě od počátku Evropského společenství, tedy od roku 1957, docházelo k vytváření hospodářské a měnové unie, a to i přesto, že Římské smlouvy²⁸, jako zakládající dokumenty pro Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro jadernou energii (EURATOM), přímo problematiku měnové politiky neřeší. K této problematice, tedy jednotné měnové politice Evropského hospodářského společenství se vyjadřuje teprve tzv. Wernerův plán.

²⁵ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

²⁶ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

²⁷ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

²⁸ *Treaty establishing the European Economic Community* [online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11957E/tif/TRAITES_1957_CEE_1_EN_0001.tif>.

Wernerův plán stanovil cíle EHS v oblasti měnové politiky, a to následujícím způsobem²⁹:

- absolutní směnitelnost měn jednotlivých členských států,
- stabilita měnových kurzů,
- vytvoření instituce (centrální banky), která bude zajišťovat a řídit jednotnou měnovou politiku,
- vytvoření daňového systému totožného, respektive velmi obdobného pro všechny zúčastněné země.

V tomto plánu lze spatřovat základní předpoklad pro fungování společné měnové politiky, a to nejen v rámci EMU, ale i v globálním měřítku, tedy vytvoření centrální instituce, která bude měnovou politiku koordinovat. Na úrovni státu je to centrální banka, není tedy důvod tento zavedený princip měnit, a centrální banka zůstává touto institucí i v evropském měřítku, a to v podobě unijní Evropské centrální banky.

Pro zbytek světa je však mnohem důležitější, že i z pozice ostatních zemí je monetární politika mezinárodně řízena, a to institucí, která byla zavedena již v roce 1945, tedy těsně po skončení druhé světové války. Touto organizací je Mezinárodní měnový fond (IMF), který byl založen 44 zeměmi 27. prosince 1945 (v současné době má IMF 186 členů, což je v podstatě celý svět, kromě zemí jako jsou Taiwan, Severní Korea, Kuba, Andorra, Monako, Lichtenštejnsko, Tuvalu a Nauru), kdy vešly v platnost tzv. Bretton-Woodské dohody. První finanční operace byly zahájeny 1. března 1947.³⁰

IMF si již od svého počátku klade následující cíle, které jsou jasně zapsány v jejích Stanovách³¹:

- podporovat mezinárodní měnovou součinnost stálou institucí, která zabezpečí mechanismus konzultací a spolupráce v mezinárodních měnových otázkách členských zemí,
- usnadňovat rozmach a vyrovnaný růst mezinárodního obchodu a přispívat tak k podpoře a udržování vysokého stupně zaměstnanosti a reálného důchodu i

²⁹ *Wernerova zpráva* [online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocatky_men_spolupr.html>.

³⁰ MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

³¹ *Articles of Agreement of the International Monetary Fund : Article I - Purposes*[online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/aa01.htm>>.

k rozvoji výrobních zdrojů všech členů jakožto prvořadých cílů hospodářské politiky,

- podporovat kurzovou stabilitu, udržovat řádná devizová ujednání mezi členy a zabraňovat konkurenčnímu znehodnocování měny,
- napomáhat při ustanovení mnohostranné soustavy plateb pro běžné transakce mezi členy a při odstraňování devizových omezení, která brání rozvoji světového obchodu,
- dodávat členům důvěru tím, že jim budou za přiměřených jistot dočasně přístupné všeobecné zdroje Fondu, a poskytovat jim takto možnost napravit poruchy ve vyrovnanosti jejich platebních bilancí, aniž by se Fond uchýloval k opatřením škodlivým národní či mezinárodní prosperitě,
- v souladu s tím, co bylo zavedeno, zkracovat trvání a zmírnit stupeň nerovnováhy v mezinárodních platebních bilancích členů.

Zde tedy základní ustanovení pro Mezinárodní měnový fond, která jsou v podstatě i cíly pro menší měnové unie, například i pro EMU, jak bylo výše nastíněno ve Wernerově plánu, který byl základním prvkem pro pozdější vytvoření Hospodářské a měnové unie.

Přestože se na první pohled zdá vytvoření globální instituce, která má za úkol sjednotit a napomáhat monetárním politikám jednotlivých členských států, stále se ukazuje, že i IMF není organizace, která je všemocná a že má svá závažná omezení, která se projevila v poslední době v souvislosti s hospodářskou krizí. Přesto zde jsou pozitiva, která doprovázejí tuto organizaci, a nejen ji, obecně jednotnou měnovou politiku, která bude nyní rozebrána.

3.2 Výhody jednotné měnové politiky

Výhody jednotné měnové politiky primárně vycházejí již ze stanovených cílů organizací, jako jsou IMF nebo i EMU, které budou rozebrány dále. Za výhody jednotné monetární politiky lze tedy považovat:

- převedení určitých pravomocí na centrální instituci, která není přímo řídicí instancí, ale zastřešujícím orgánem, který kontroluje a má za úkol předznamenávat hrozby a případně pomáhat,

- kontrola mezinárodního obchodu, kdy mezinárodní organizace je schopna pomoci zemím, které nejsou dostatečně schopné, upozornit na ně zbylé členské země,
- vytvoření centrálně spravovaného fondu, který může finančními prostředky pomoci zemím v nouzi.

V souvislosti s výhodami centrální instituce je potřeba zmínit i Světovou banku, která byla založena v podstatě společně s IMF a svou činnost započala 25. června 1946.³² Vedle toho, že výhodou jednotné měnové politiky je společné postupování v rámci monetární politiky, je zde i možnost pomáhat, jak již bylo naznačeno. Světová banka je v podstatě takovou institucí, která pomáhá, což je obsaženo i v jejím celém názvu, který je Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj. Světová banka se tedy snaží pomáhat rozvojovým zemím, aby se staly zeměmi s tržní ekonomikou pracujícími na demokratických principech, ale hlavně, aby se staly zeměmi, které jsou schopné účastnit se mezinárodního obchodu a vynikat na světových trzích.

Mise mezinárodní banky je tato: „*Zaujetím a profesionalismem bojovat s chudobou a dosáhnout trvalých výsledků. Pomáhat lidem, aby sami byli schopni pomáhat, a prostředím poskytováním zdrojů, sdílením vědomostí, budováním kapacit a vytvářením partnerství ve veřejném i soukromém sektoru.*“³³

Jedny ze základních výhod lze tedy shrnout do skupiny, kdy země, které se sjednotí pod hlavičkou jednotné monetární politiky, mají přístup k fondům a k pomoci, která může státy dovést do stavu, kdy jsou schopny konkurovat ostatním zemím a zvednout tak nejen svou ekonomickou úroveň, ale následně i ekonomickou úroveň států, kterým samy mohou později pomáhat.

Přínosy však lze hledat i na mikroekonomické úrovni, jak je vidí de Grauwe³⁴:

- v případě přijetí jedné měny dojde ke snížení nákladů na jednotlivé transakce, subjekty nebudou muset měnit měny podle kurzů, bude pouze jedna měna platná

³² MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

³³ *Working for a World Free of Poverty* [online] 2009. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20040565~menuPK:1696892~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>>.

³⁴ GRAUWE, P. de. *Economics of Monetary Union*. 7. vyd. New York : Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-929780-1.

ve všech zemích, např. euro, což v současné době ještě není pravda, ale pro některé země to již funguje,

- dojde k tomu, že zákazníci v rámci měnové unie budou schopni lépe reagovat na ceny, protože budou znát jejich výši a hlavně jejich skutečnou hodnotu, což v současné době, kdy např. Čech cestuje do Británie, plně nezná, nedokáže si hned porovnat, kolik by výrobek stál v našich podmínkách a jaké je tedy jeho skutečná cena pro něj jako pro spotřebitele, samozřejmě to platí i pro firemní subjekty, jedna společná měna tedy vytváří transparentnější prostředí, kdy cena dává jasnou informaci na první pohled,
- v současné době, kdy dochází ke směňování na základě různých kurzů, panuje určitá nejistota, která pramení z toho, že nelze přímo předpokládat, jak se kurz bude vyvíjet, lze pouze predikovat, přičemž tyto predikce jsou nejisté, a následně pak dochází k poměrně velkým kurzovým ztrátám (samozřejmě i výnosům, ale velmi nejistým), a tak v případě, kdy nebude potřeba počítat se změnami kurzu, budou si subjekty mnohem jistější při koupi a dovolí si nakoupit i v takových případech, kdy by to za situace různých měn a nejednotné monetární politiky neučinili,
- stabilní kurz má za následek větší jistotu v investičním rozhodování, a to jak z pohledu investorů, kteří investují do majetku, tak investorů, kteří investují do cenných papírů, a zajímá je hlavně úroková sazba, tito investoři přestanou trahit na změnách kurzů měn, protože k těm nebude docházet, pokud budou investovat v rámci měnové unie, nutné j však podotknout, že se velmi omezí možnosti investorů, kteří kalkulují právě s měnovými kurzy a jejich změnami a vydělávají (případně i ztrácejí) právě na těchto pohybech; pokud by takováto situace došla až do extrému a existovala měnová unie v rámci celého světa, naprosto by byla zničena možnost investovat na změnu kurzů, tento extrém je však natolik nepravděpodobný, že je pouze teoretickým poznatkem,
- velmi důležité je také podívat se na jednotnou měnu, jako příklad můžeme opět uvést euro, kdy v době, kdy euro neexistovalo, bylo zde několik měn, které měly silné postavení (německá marka, francouzský frank), a spolu s ostatními měnami Evropské unie tvořily určitý koš, který měl svou sílu a vliv na mezinárodní vztahy, ale ve chvíli, kdy bylo zavedeno euro a tyto měny byly zrušeny, došlo k tomu, že síla několika měn se přeskupila do jedné, a to takové, která je

mnohem vlivnější a silnější, což dokazuje i skutečnost, že v současné době se staví na roveň americkému dolaru a euro je považováno za jednu z nejsilnějších měn v ekonomickém světě, navíc, má silnější kurz než dolar,

- pozitivní vliv je možné hledat i z pohledu otevřenosti ekonomiky, protože v případě, kdy vznikne měnová unie, jež je propojena jednotnou měnou, bude mnohem snazší pro importéry z třetích zemí proniknout na celý trh měnové unie, než ve chvíli, kdy každá země dané oblasti má jinou měnu, i přesto, že se jedná o určitý druh unie, jak tomu bylo před vznikem eurozóny a zavedením eura v roce 1999; zároveň je však nutné dodat, že z pohledu exportu je zde efekt opačný.

Jednoznačně lze tedy hovořit o tom, že měnová unie, respektive jednotná monetární politika mají svá pozitiva, a to jak na makroekonomické úrovni i ve chvíli, kdy není zavedena jednotná měna, tak i na mikroekonomické úrovni, kdy je tato jednotná měna zavedena. Je možné říci, že z makroekonomického hlediska je prospěšná integrace, kdy jednotlivé státy, které se na společné monetární politice podílejí, jsou schopny řídit se určitými obecnými principy, které si jako společenství vytyčí, a zároveň jsou schopny jednotně postupovat, což by mělo vést k vyšší spokojenosti, a to nejen na makroekonomické úrovni ale i z pohledu obyvatelstva.

Pokud bude nazíráno na mikroekonomické hledisko při zavedení jednotné měny, je potřeba se dívat hlavně na skutečnost, že budou odstraněny problémy (ale i určité výhody) kurzových rozdílů, z čehož plynou větší jistoty na kapitálových trzích, respektive obecně v problematice investování, ale zároveň zde jsou i pozitivní dopady z pohledu otevřenosti ekonomiky. Přesto je nutné si uvědomit i negativa, které s sebou měnová integrace nese.

3.3 Nevýhody jednotné měnové politiky

I přesto, že jednotná měnová politika, tedy politika společná pro několik zemí, je samo o sobě výhodou, na druhou stranu je to i nevýhodou, a to právě ve skutečnosti, že jednotlivé státy ztrácí kontrolu nad svou měnovou politikou, která se do jisté míry, ať už větší či menší, zde záleží na ustanoveních dané měnové unie, musí přizpůsobit a

podřídít politice jednotné.³⁵ Zde se dá argumentovat skutečností, že centrální banka dané země do jisté míry pozbývá svou nezávislost a stává se závislou na centrální bance nadřazené, v případě EMU je to tedy Evropská centrální banka, která je do jisté míry nadřazena centrálním bankám jednotlivých států, protože právě ona je tu od toho, aby spravovala jednotnou monetární politiku. Nevýhodu je pak nutné vidět i v tom, že pro celé společenství, které je sdruženo pod centrální institucí, platí stejná měnová politika, ale to i v takových případech, kdy by některá země potřebovala volnější ruku a jiná zase restriktivnější omezení.

Ukázkou tohoto problému je skutečnost, kdy do měnové unie vstupuje země, která má výrazně vyšší míru inflace, než zbylé členské země. *„Záleží na tom, zda ekonomické subjekty v oblasti inflačního očekávání mají adaptivní anebo racionální očekávání. Při racionálních očekáváním může dojít k tomu, že roste nezaměstnanost při současné vysoké míře inflace. Phillipsova křivka, která křivka vyjadřuje vztah mezi změnou inflace a změnou zaměstnanosti, má potom tvar vertikály a pro zemi s vysokou inflací má za těchto podmínek vstup do měnové unie jen výhody.“*³⁶ Zde tedy vidíme určitou nespravedlnost, protože pro zemi, která má inflaci v podstatě stejnou jako stávající členské země, tyto výhody neplatí a ona tak trpí na tom, že její měnová politiky a monetární situace jsou odlišné. Měnová unie se nedokáže těmto nuancím a rozdílům plně přizpůsobit, neboť její snahou je vedení jednotné měnové politiky a tedy adaptace jedné politiky na všechny stávající varianty.

Hlavní kritiky a nevýhody se pak vztahují hlavně na společnou měnu, která může do jisté míry oslabit jednotlivé státy, ale i unii jako celek, ale to skutečností, že pokud bude zavedena společná měna pro všechny státy (a to nemusí být pouze případ EMU, respektive eurozóny), dojde k tomu, že jednotlivé země, spíše tedy jejich centrální banky, nebudou schopny upravovat směnný kurz této společné měny, čímž se opět ukazuje, že jednotná měnová politika výrazně oslabí možnosti centrálních bank a jejich pravomoci.³⁷ V podstatě se tak může zdát, že pravomoci se postupně budou přesouvat na centrální banku a jednotlivé národní banky členských zemí budou pouze pobočkami. I zde lze vidět, že integrace může vést až do té fáze, že země nejen, že

³⁵ HAZUCHA, D. *Je EMU optimální měnovou oblastí?* [online] 19. května 2005. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/384-je-emu-optimalni-menovou-oblasti-.aspx>>.

³⁶ HAZUCHA, D. *Je EMU optimální měnovou oblastí?* [online] 19. května 2005. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/384-je-emu-optimalni-menovou-oblasti-.aspx>>.

³⁷ FELDSTEIN, M. *Argumenty proti evropské měnové unii* [online] 20. října 2007. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/1842-argumenty-proti-vropske-menove-unii.aspx>>.

získají společnou měnu, budou zastávat společnou měnovou politiku, ale nakonec to může vést až do momentu, kdy se integrace změní ve vytváření jednotného státu. Toto téma však svým rozsahem již nespadá do problematiky této práce, a tak je zmíněno pouze okrajově.

S poměrně zásadním argumentem, který zároveň obhajuje měnovou politiku, ale kritizuje jednotnou měnu, přichází Feldstein: „*Vytvoření jednotného trhu zboží a služeb však ještě nevyžaduje existenci měnové unie. Všechny výhody volného obchodu je možné mít i bez společné měny. Přechod na společnou měnu by spíše mohl obchod v Evropě oslabit. Ekonomická prosperita by se pravděpodobně snížila předpokládaným budoucím vzrůstem nezaměstnanosti a cyklických výkyvů ekonomické aktivity v rámci jednotlivých zemí. A to by mohlo způsobit vyšší míru inflace než dosud běžné úpravy. Dostatečně poučný je příklad Severní Ameriky. USA kdysi uzavřely smlouvu o volném trhu s Kanadou a brzy pak i s Mexikem. Do nynějšíka však nikdo vážně nenavrhl, že by USA, Kanada a Mexiko vytvořily měnovou unii.*“³⁸ V současné době je NAFTA do jisté míry determinována politikou prezidenta Obamy, který omezil průjezd mexických kamionů přes americké hranice, čímž významně snížil pravomoci NAFTA. Tento krok brání skutečností, že chce zamezit dopadům krize na zaměstnanost v zemi.

I přes tuto argumentaci se zdá, že měnová unie je v rámci integrace skutečně nezbytnou součástí. Zde se musí uvažovat skutečnost, že integrace v rámci Evropy je jednoznačně jinou, než v rámci Severní Ameriky, kdy výše jmenované tři země nemají snahu integrovat se a společně postupovat v jiném ohledu, než ve vytváření volného trhu. Evropská integrace je komplexnější a snaží se vytvořit unii, která bude schopna ve všech ohledech konkurovat právě Spojeným státům, ale i Rusku, a samozřejmě Japonsku a „tygrům z Asie“, hlavně Číně a Jižní Koreji.

Přesto ani zde úplně nekončí výčet nevýhod, které s sebou jednotná měnová politika a případně i jednotná měna nesou. Problémy se týkají skutečnosti, že pokud by byla zavedena jednotná měna, došlo by k problémům s kurzem. V současné době, kdy každá země má svou měnu, kurz se utváří pouze na základě faktorů, které jsou dány zemí samotnou, ale v případě, kdy bude zavedena jednotná měna, povede to ke stavu, kdy kurz bude utvářen všemi členskými zeměmi, nikoli pouze zemí jednou. Pokud by tedy měny jedné země v současné době posilovala, protože je její pozice silná, nebude

³⁸ FELDSTEIN, M. *Argumenty proti evropské měnové unii* [online] 20. října 2007. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/1842-argumenty-proti-vropske-menove-unii.aspx>>.

to znamenat, že by posilovala i jednotná měna, protože vliv ostatních zemí a jejich dovozu a vývozu a obchodů může být natolik silný, že dopad jedné země může být naprosto potlačen.³⁹ V podstatě se tedy dá říci, že vliv jednotlivých zemí se v měnové unii rozměňuje, což je dáno právě jednotnou měnovou politikou, která má za úkol vést všechny země jedním směrem. Požadavky a potřeby jedné země se tak stávají v podstatě zbytečnými, pokud zde nejsou země další, které by se k této jedné přidaly a podpořily ji.

3.4 Důvody vzniku jednotné měnové politiky v 70. letech 20. století

Důvody pro koncepci EMU, která vznikla na počátku 70. let 20. století jako Wernerův plán, lze najít několik. V první řadě se bortí Bretton-Woodský systém pevných směnných kurzů. Tento úpadek tohoto systému je dán tím, že ve světě dochází k výrazným změnám. USA již nejsou tou silnou velmocí jako bezprostředně po válce, ale do popředí se výrazně dostává SSSR, síla USA klesá hlavně ekonomicky, ale i politicky díky válce ve Vietnamu. Tato nestabilita dolaru vedla k tomu, že ES mělo určité problémy.⁴⁰

V roce 1973 došlo k ropné krizi, jak uvádí Vykoukal⁴¹, na počátku roku 1973 stál barel ropy 3 dolary, v roce 1974 to již bylo dolarů čtrnáct.

I zde je možné vidět dopad krachu Bretton-Woodského systému „*Směnitelnost pro kohokoliv sice skončila už v 60. letech, tato možnost zůstávala jen pro centrální banky zemí zúčastněných v systému, pro které byl požadavek něčeho takového politicky nevhodný. Přesto, když prezident Nixon v srpnu 1971 vyhlásil konec směnitelnosti dolaru za zlato a devalvaci (administrativní snížení hodnoty dolaru), byl to šok. Výsledkem byl především růst cen a pokles reálné hodnoty dolaru. To byl ale mimo jiné problém i pro vývozce ropy, kteří za ni dostávali zaplacené stejné částky v dolarech, za které si ale mohli koupit méně zboží než dříve. Něco se muselo změnit. Íránský šáh, tehdy největší americký spojenec na blízkém východě, řekl v roce 1973 v rozhovoru pro*

³⁹ NIEDERMAYER, L. *Měnová politika a příchod eura : sborník textů ze seminářů č. 16/2002*. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. 107 s. ISBN 80-86547-08-6.

⁴⁰ KLÍMA, M. *Evropská integrace – Vývoj politické dimenze (po Maastricht)*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

⁴¹ VYKOUKAL, P. *Ropná krize aneb příliš velká závislost na černém zlatu* [online] 24. března 2006. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/17987-ropna-krize-aneb-prilis-velka-zavislost-na-cernem-zlatu>>.

New York Times: "Samozřejmě, že ceny ropy porostou... Vždyť jste (myšleno západní země) zvýšili ceny obilí, které nám prodáváte o 300 %, to samé se týká i cukru a cementu... Kupujete naši surovou ropu, a pak nám ji zpátky prodáváte ve formě zpracovaných chemikálií za stonásobek ceny, kterou jste nám zaplatili... Bude jen fér, když od nynějška budete za ropu platit více. Řekněme 10krát více." Jeho slova se brzy naplnila."⁴²

Situace ve světě se tedy stávala poměrně vážnou a na to musela reagovat i Evropa. Ta se snažila o období uvolňování, a to mělo za následek i to, že se snažila více sjednocovat. Proces integrace, spojování zemí, se zdál jako východisko z problémů, které díky pádu Bretton-Woodu a ropné krizi vznikly. Navíc, nikoli pouze mezinárodní situace měla vliv na to, že se začalo uvažovat o měnové unii, ale také skutečnost, že i uvnitř Evropského hospodářského společenství docházelo k tomu, že ekonomiky nerostly a docházelo ke krizovým jevům, podobně jako ve světě. Politickou ránu zasadil i prezident de Gaulle, a to svým odchodem. Silná osobnost odešla ze středu Společenství. A právě v tomto prostředí, z těchto důvod, vzniká koncept Evropské politické spolupráce, který následně vedl až k vytvoření Hospodářské a měnové unie tak, jak ji známe v současné době. Spolupráce zemí na všech úrovních, nikoli pouze politických, byla podmínkou pro to, aby bylo zabráněno dalším krizím a problémům, které mohly na mezinárodní úrovni vzniknout.⁴³

⁴² VYKOUKAL, P *Ropná krize aneb příliš velká závislost na černém zlatu* [online] 24. března 2006. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/17987-ropna-krize-aneb-prilis-velka-zavislost-na-cernem-zlatu>>.

⁴³ KLÍMA, M. *Evropská integrace – Vývoj politické dimenze (po Maastricht)*. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

4. Cesta konvergence národních měn k jednotné měně a úskalí, která mohou nastat

Konvergence jako obecný pojem sám o sobě znamená *sbíhavost či sblížení*⁴⁴ a v současné době se nejvíce používá právě s měnovou unií EU. Konvergence je tedy procesem, kdy se jednotlivé země sblíží tím, že přijímají společnou měnu. V podstatě se jedná tedy o jeden z největších integračních kroků současné jednotící se Evropy. Od politické spolupráce se tedy Evropské společenství dostalo až ke spolupráci ekonomické, ke společným trhům a měnové politice, která je v současné době jedním z hlavních integračních kroků. Měnová konvergence se tak stává dalším, zdá se nezbytným, přesto však problémovým krokem, který povede k vyšší spolupráci a hlubší integraci.

4.1 Etapy konvergence

Evropská unie je tvořena na základě integrace, kdy konvergence je v podstatě jedním z posledních stupňů. Těmi předchozími stupni integrace jsou, podle pořadí⁴⁵:

- zóna volného obchodu,
- celní unie,
- společný trh,
- jednotný vnitřní trh,
- hospodářská měnová unie v případě EU (tedy konvergence),
- politická unie.

Konvergence je tedy proces, který probíhá již téměř 20 let a byl stanoven Maastrichtskými smlouvami. Tyto smlouvy stanovují tři základní etapy, v nichž docházelo ke konvergenci, tedy k vytváření jednotné měny a spojování států na základě této měny.

⁴⁴ *Konvergence* [online] 2005. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/konvergence>>.

⁴⁵ *Volný pohyb zboží* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps07/pravo_eu/texty/pdf/prednaska06-t.pdf>.

„První etapa začala dne 1. 7. 1990 a skončila 31. 12. 1993. Jejím obecným cílem bylo vytvoření předpokladů pro dosažené hospodářské konvergence. Pro naplnění obecného cíle byly přijaty konkrétní cíle: uvolnění pohybu kapitálu, dosažení nezávislosti centrálních bank, přijetí a ratifikace Maastrichtské smlouvy a k 1. lednu 1993 fixace měn v ECU (dne 1. ledna 1999 přeměna na EUR).“⁴⁶

ECU byla v podstatě první společnou měnou v rámci Evropského společenství a Evropské unie. Jednalo se o jakýsi koš měn členských zemí Evropské unie, na jejichž základě byl vypočítáván směnný kurz pro mezinárodní zúčtování. Fyzickou podobu tato měna neměla. Zajímavá je skutečnost, že ECU není pouze zkratkou pro Evropskou měnovou jednotku, ale také francouzským slovem, které znamená „štit“.

Konvergence tady započala již před podepsáním Maastrichtské smlouvy, podle které se konvergenčním kritériím říká Maastrichtská. Zde jsou totiž v článku 121 Smlouvy o Evropském společenství tato kritéria stanovena, podrobně jsou pak určena Protokolem č. 20.

Smlouva o založení Evropského společenství pak tedy stanovuje tato konvergenční kritéria, která mají být monitorována zprávami, jež evropské komisi řeknou, jak na tom každá daná země je. Konvergenční kritéria podle Smlouvy jsou tedy tato⁴⁷:

- dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků,
- dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek,
- dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu,
- stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.

⁴⁶ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

⁴⁷ *Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121 č. 1.* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

Konvergenční kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, je pak podrobněji rozepsáno ve zmiňovaném Protokolu č. 20. Členská země, která tedy chce vstoupit do eurozóny, musí splňovat⁴⁸:

- 3 % pro poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách,
- 60 % pro poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu v tržních cenách.

Z tohoto legislativního ustanovení tedy můžeme vysledovat celkem pět kritérií, která mají být splněna (v závorce je uvedeno, zda se jedná o měnové anebo fiskální kritérium)⁴⁹:

- kritérium cenové stability (měnové),
- kritérium dlouhodobých úrokových sazeb (měnové),
- kritérium veřejného deficitu (fiskální),
- kritérium hrubého veřejného dluhu (fiskální),
- kritérium kurzové (měnové).

Ve chvíli, kdy byla vytvořena tato kritéria, mohlo dojít k **druhé etapě**. Tato etapa je často charakterizována jako období konsolidace, tedy v podstatě takové období, kdy se jednotlivé členské země té doby snaží naplnit výše zmíněná konvergenční kritéria. Etapa trvala od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1998 a pro její potřeby byl vytvořen Evropský měnový institut (EMI), který prozatímně zastupoval roli centrální banky, která byla vytvořena později.⁵⁰

Spolu s Evropskou komisí, to byl právě EMI, který měl vyhodnocovat zprávy o plnění konvergenčních kritériích v jednotlivých zemích. Právě na základě těchto zpráv mělo být rozhodnuto⁵¹:

⁴⁸ *Smlouva o založení Evropského společenství, Protokol č. 20, čl. 1.* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

⁴⁹ *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně* [online] 2003. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf>.

⁵⁰ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

⁵¹ *Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121 č. 2.* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

- zda jednotlivé členské státy splňují podmínky nezbytné pro zavedení jednotné měny,
- zda většina členských států splňuje podmínky nezbytné pro zavedení jednotné měny.

Tato zjištění měla být Komisí a EMI postoupena Radě, která pak měla doporučit Evropskému parlamentu, který měl rozhodnout o tom, že skutečně většina členských států splňuje dva výše zmíněné body, a pokud ano, tak zda je Společenství připraveno vstoupit do třetí etapy měnové konvergence. Jestliže Parlament rozhodne, že třetí etapa může proběhnout, má zároveň určit datum, kdy k tomuto započítí poslední konvergenční etapy dojde.⁵²

Vzhledem k tomu, že Maastrichtská smlouva poměrně jasně stanovila, že do eurozóny nemusí vstoupit všechny země, ale pouze ty, jestliže jich je většina, které splňují požadovaná kritéria. V roce 1998 bylo zjištěno, že se jedná o následující země: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Z 15 zemí tedy pouze 4 kritérium nespĺňovaly (jednalo se o Dánsko, Řecko, Švédsko a Velkou Británii), což však i přesto znamenalo, že k třetí fázi může dojít.⁵³

Třetí etapa tedy skutečně započala, a to rokem 1999, kdy k 1. lednu bylo zrušeno ECU, které nahradilo euro, a to zatím v bezhotovostním platebním styku. Zároveň v této době zaniká i EMI a je nahrazeno Evropským systémem centrálních bank.⁵⁴

Aby mohlo být konvergence na jednu měnu udržena, je potřeba vytvoření určitého systému, který k této adaptaci dopomůže. Tímto systémem bylo v roce 1998 vytvoření tzv. Evropského systému centrálních bank (ESCB). Cílem ESCB je udržování a podporování stability jednotné měny a stability cenové. Součástí ESCB je Evropská centrální banka, která zahájila svou činnost k 1. lednu 1999, i když vznikla 1. července

⁵² *Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121 č. 3.* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.

⁵³ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

⁵⁴ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

1998, ale fakticky se její status traduje již od podepsání Smlouvy o Evropské unii z roku 1992 – Maastrichtské smlouvy.⁵⁵

Evropská centrální banka se stala správcem nové měny a zajišťovala její stabilitu, k čemuž má dva základní způsoby⁵⁶:

- prvním je kontrola množství peněz v oběhu. Bude-li totiž množství peněz v oběhu ve srovnání s množstvím zboží a služeb příliš velké, dojde k inflaci,
- druhým způsobem je monitorování cenových trendů a posuzování rizik, které ovlivňují cenovou stabilitu v eurozóně.

Třetí etapa se v podstatě skládala ze dvou fází, ta první trvala od 1. 1. 1999 do 31. 12. 2001 a ta druhá začala 1. 1. 2002. První fáze nepředstavovala úplnou měnovou unii, protože až v začátku druhé fáze došlo k faktickému zavedení eura do oběhu, a to v celkem 12 zemích – původním jedenácti se přidalo i Řecko. Výhrada tak platila pouze již pro Velkou Británii a pro Dánsko, což je v podstatě i současný stav.⁵⁷ Ostatní země Evropské unie, které ještě nepřijaly fakticky tuto výhradu, která zajišťuje, že mohou mít vlastní svou měnu, nemají, protože etapy konvergence pro ně platí jinak. V podstatě se dá říci, že nových 12 zemí, které vstoupily do Evropské unie po roce 2003, se nacházejí ve druhé fázi, tedy snaží se naplnit konvergenční kritéria, která jsou stanovena. Až ve chvíli, kdy dojde k jejich naplnění, mohou požádat a stát se tak členy eurozóny. Výjimku z nových členských zemí tvoří pouze Slovensko, Slovinsko, Malta a Kypr, které již euro zavedené mají a jsou tak součástí eurozóny.

4.2 Úskalí konvergence

Prvním problémem, který se týká současného přidávání členů do eurozóny a rozšiřování konvergence, se týká skutečnosti, že kritéria, která jsou dána Maastrichtskou smlouvou, byla vytvořena před 20 lety, kdy měla měnová unie vzniknout, ale

⁵⁵ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

⁵⁶ *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/financiel/ecb/index_cs.htm>.

⁵⁷ KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.

v současné době se rozrůstá, přesto kritéria zůstávají stejná, což do jisté míry svědčí o určitém konzervatismu a nepružnosti.⁵⁸

Významným nedostatkem, jak je uváděno, je také spojování inflačního a kurzového kritéria, která jsou do jisté míry neslučitelná, a to z důvodu existence tzv. Balass-Samuelsonova efektu, který v rámci ekonomik, kde je rychle rostoucí produktivita práce zvyšuje ceny neobchodovatelných statků. V podstatě tak tedy dochází k tomu, že se relativně mění cena služeb – roste. Rostoucí cena služeb má samozřejmě za efekt vyšší celkovou inflaci, což následně vede ke snižování rozdílu mezi cenovými hladinami členů eurozóny a přístupujícími zeměmi. Není to tedy v důsledku přechodu na euro.⁵⁹ „*Jenom samotným vlivem Balass-Samuelsonova efektu by se totiž míra inflace v nových členských státech EMU pohybovala několik procentních bodů nad průměrem současné eurozóny.*“⁶⁰

V podstatě tedy dochází k tomu, že ve chvíli, kdy se země začlení do eurozóny, dojde k významnému zvýšení inflace, který je dán právě výše popsáním efektem. Srozumitelněji tuto problematiku popisuje Lacina, který tvrdí, že po zavedení eura v České republice nebude docházet k tomu, že cenová hladina bude vyrovnávána vývojem kurzu, ale inflací, což nakonec vyústí v to, že ČR bude mít vyšší inflaci, než jaký bude průměr eurozóny.⁶¹

Nezpochybnitelný je také dopad na soukromé subjekty, v tomto případě soukromé společnosti, které se budou muset vyrovnávat s přechodem na jinou měnu, což s sebou ponese náklady na upgrade softwaru, který bude muset počítat s novou měnou, stejně jako není pochyb o nákladech na nové ceníky. V podstatě se bude jednat o nucenou investici v roce před fyzickým zavedením.⁶²

Dojde ke stavu, že nový členský stát eurozóny bude mít vyšší inflaci, než jaký bude průměr. Vyšší inflací státu budou trpět i spotřebitelé, kteří budou muset kupovat

⁵⁸ *Economic survey of the Euro Area 2007 : Managing diversity.* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/document/18/0,3343,en_2649_33733_37850386_1_1_1_1,00.html>.

⁵⁹ HURNÍK, J. *Fiktivní a faktické problémy Maastrichtských kritérií : Tři omyly a jedna výstřednost* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Hurnik_Jaromir_pdf.pdf>.

⁶⁰ *Měl by být vstup České republiky do eurozóny hudbou vzdálené budoucnosti?* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.newton.cz/redsyst/docs/analyzy/makroanalyzy/4579aafbad2b160cabf63b98d966cd2a.pdf>>.

⁶¹ LACINA, L. a kol. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR.* 1. vyd. Bučovice : Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.

⁶² LACINA, L. a kol. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR.* 1. vyd. Bučovice : Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.

relativně draž než v jiných zemích. Ovšem je pravdou, že mnohem snazší bude srovnání cen, právě v důsledku jednotné měny.

Pokud se podíváme na čísla, která se uvádějí se zvýšením inflace po přístupu na euro, dojdeme k tomu, že se hovoří o 0,1 až 0,2 % nárůstu cenové hladiny, což se sice zdá jako nepatrné, ale přesto je to důkaz toho, že zde skutečně vliv existuje.⁶³

Jednoznačně lze tedy říci, že úskalím konvergence je skutečnost, že dojde k negativnímu dopadu na inflaci, což je na jednu stranu dáno tím, že Evropská unie nezměnila kritéria po 20 let, a zároveň i tím, že tato kritéria nejsou nastavena pro přístup nových zemí, ale pouze pro vznik eurozóny.

⁶³ HAMPL, M. *Dopady předčasného přijetí eura* [online] 2003. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2007/cl_07_070910a.html>.

5. Ekonomické a měnové podmínky eurozóny

Česká republika se má stát členem eurozóny, pokud splní určitá kritéria – Maastrichtská kritéria. Jak bylo v práci rozebráno, je jich celkem pět. Ale ještě před tím, než bude v šesté kapitola naznačeno, jaký je stav české ekonomiky, jak plní Maastrichtská kritéria a jaká je měnová politika České republiky, je potřeba definovat ekonomickou a měnovou situaci v eurozóně. Tato část práce se tedy chce zabývat popisem aktuální situace eurozóny, z pohledu jejích ekonomických ukazatelů, ale i z pohledu měnové politiky, jejích cílů a smyslu.

5.1 Ekonomické podmínky eurozóny

V současné době je ve světě obecně nejvíce vnímán dopad hospodářské krize, kdy se růst ekonomik zastavuje a obecně dochází k tomu, že dochází k poklesu výkonnosti ekonomik, nebo dokonce k poklesu celkového růstu. V momentě, kdy je tato práce psána, jsou již známy výhledy pro rok 2010, stejně tak jako je již možné určit, k jak velkému propadu došlo v roce 2009.

„Ekonomika eurobloku by se měla vzchopit po předpokládaném 3,9 procentním propadu z roku 2009. Spolu s ekonomickou aktivitou by měly vzrůst i inflační tlaky z předpokládaných 0,3 % v roce 2009 na 1,8 % v roce 2010. To by mělo Evropskou centrální banku přimět ke zvýšení hlavní úrokové sazby o 25 bazických bodů na 1,25 %.“⁶⁴

Z tohoto předpokladu lze tedy usuzovat, že ekonomika, alespoň v rámci eurozóny se začíná zvedat a dochází k tomu, že dopady hospodářské krize jsou postupně eliminovány. Země se dále tedy mohou vyvíjet vzrůstajícím tempem, což teoreticky znamená, že by neměl být problém v tom, že při rozšiřování eurozóny dojde k problémům v důsledku krize. Eurozóna je takto fakticky připravena na příchod nových zemí, přičemž je ovšem nutné počítat s možnými negativy, které byly rozebrány v předchozí kapitole. Je ovšem nutné si uvědomit, že toto je odhad pouze jednoho zdroje.

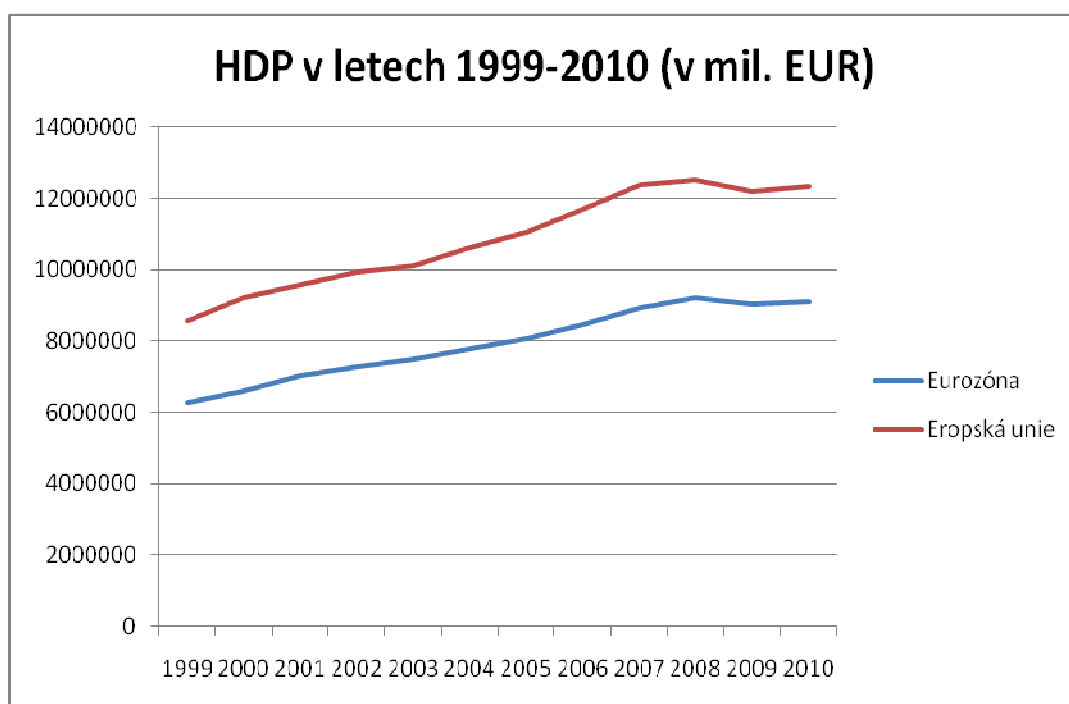
⁶⁴ KRISTEN, V. *ČSOB: Ekonomika eurozóny v příštím roce vzroste o 2,1 %* [online] 2009, 22. října 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.kurzy.cz/195582-csob-ekonomika-eurozony-v-pristim-roce-vzroste-o-2-1/>>.

Ekonomiku lze nejlépe charakterizovat několika vybranými ukazateli. Pro potřeby této práce byly vybrány následující ukazatele:

- HDP,
- růst HDP,
- HDP na osobu,
- inflace,
- nezaměstnanost.

Pro vhodné porovnání bude zvoleno srovnání se všemi státy Evropské unie, aby bylo dosaženo určité komparace a aby mohlo být usuzováno na to, zda se urožena vyvíjí s jednotnou měnou dostatečně efektivně, anebo je vliv jednotné měny spíše brzdícím efektem.

Graf č. 2: HDP EU a eurozóny v letech 1999-2010⁶⁵

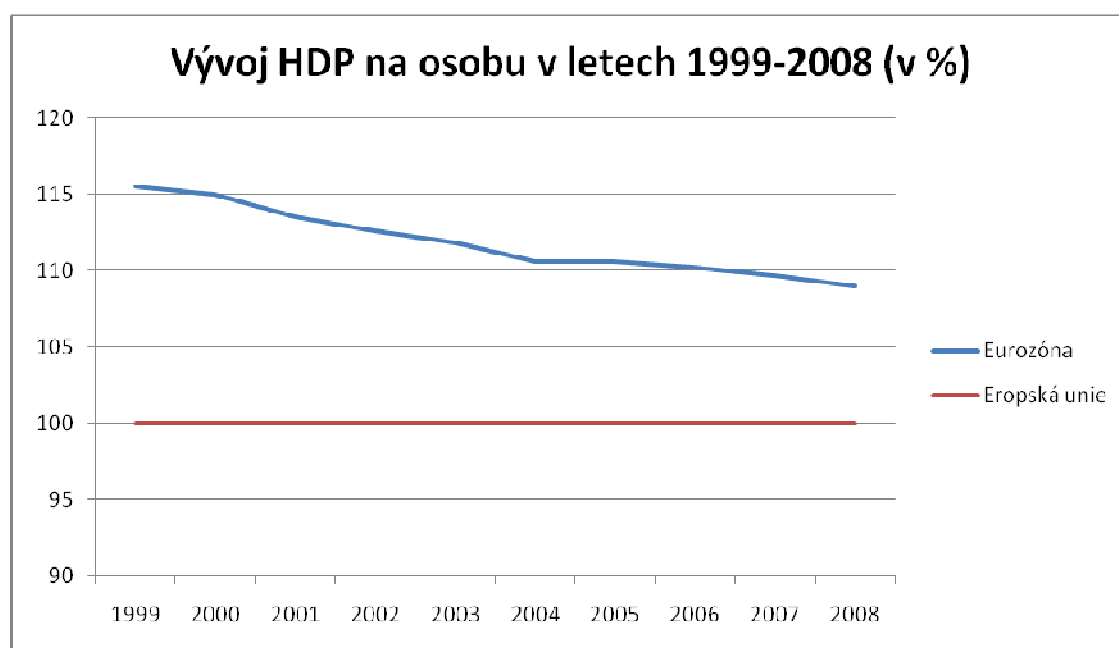
Na tomto prvním grafu je znázorněna jedna z hlavních veličin, které jsou v rámci ekonomiky a jejího růstu sledovány. Jedná se o HDP, v tomto rozboru tedy v miliónech eur. V roce 2008 mělo tedy HDP eurozóny jako celku hodnotu 9 203 797,9

⁶⁵ *Gross domestic product at market prices* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00001&plugin=1>>.

mil. eur, což je v přepočtu na koruny (při kurzu 1 EUR = 25 CZK) rovno 230 094 947 mil. Kč (v podstatě tedy 230 miliard Kč). HDP EU jako celku představovalo 12 506 081,5 mil. eur, tedy zhruba o 50 % více než kolik dosáhla eurozóna. Z grafu vyplývá, že tento rozdíl je v podstatě neustále shodný, což je dáno i úpravou čerpaných dat – data pro Evropskou unii jsou pro všech 27 zemí, což je v podstatě pouze od roku 2008, eurozóna se vedle toho rozrůstá ještě odlišněji, proto jsou data ve všech letech brána za země, které jsou jejich součástí v přítomnosti.

Na základě tohoto ukazatele však ještě nelze usuzovat obecné záběry, přesto lze říci, že vývoj HDP a jeho růstu je v podstatě totožný, pokud se tedy týká absolutních čísel. U obou unií je pak patrný i pokles v roce 2009, který je prozatím odhadem, stejně jako růst v roce 2010.

Graf č. 3: Vývoj HDP na osobu v eurozóně a EU v letech 1999-2008⁶⁶

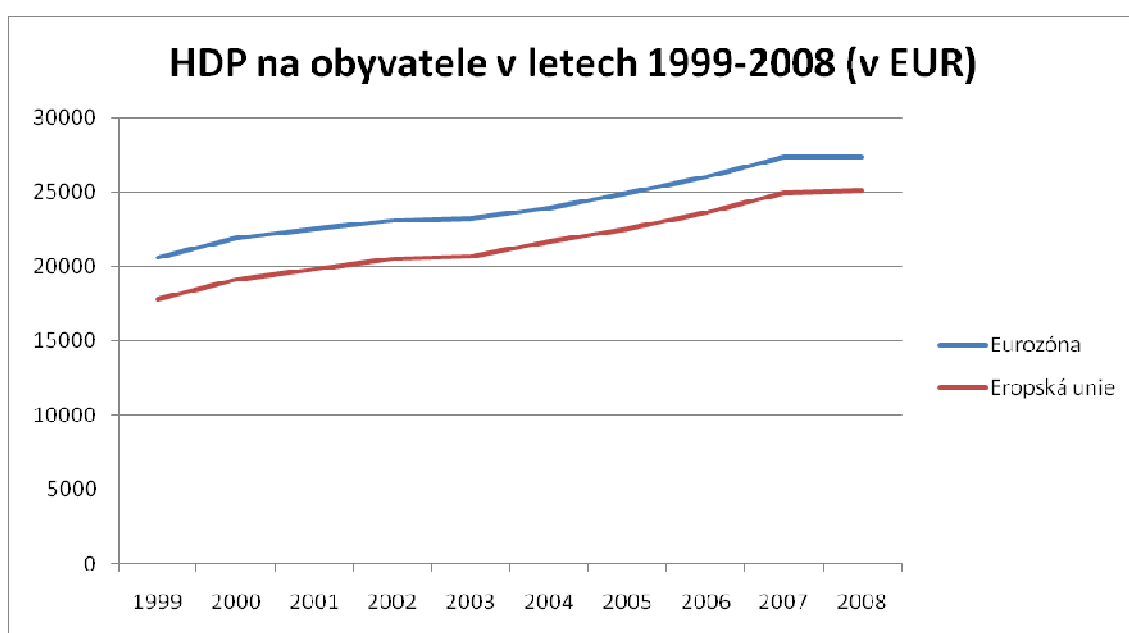

Vývoj HDP na osobu v porovnání k Evropské unii jako základně je mnohem průkaznější. Hodnota HDP na osobu Evropské unie je tedy prána jako 100 % a od toho se pak poměřuje, jak se vyvíjí HDP na osobu v eurozóně. Na tomto grafu v podstatě můžeme vidět, že eurozónu tvoří země, které jsou v HDP na osobu silnější, jedná se tedy o země s vyšším ekonomickým stupněm. Toto je hlavně důsledek toho, že

⁶⁶ *GDP per capita in PPS* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb010&plugin=1>>.

eurozónu tvoří hlavně původní členové Evropských společenství, z nových zemí, které přistoupily k eurozóně po roce 2004, jsou zde pouze Slovensko, Kypr, Malta a Slovinsko. Ukazuje se tedy, že nově přistoupivší země snižují celkové HDP na osobu v Evropské unii, ale zároveň s tím, jak se budou jednotlivé země, které jsou členy Evropské unie, ale doposud nejsou součástí EMU, přidávat k eurozóně, bude HDP na osobu klesat, samozřejmě až do chvíle, kdy se srovnají na 100 %. V tomto porovnání je tedy mnohem průkaznější následující graf, který sleduje HDP na obyvatele v absolutní částce.

Graf č. 4: HDP na osobu v eurozóně a EU v letech 1999-2008⁶⁷

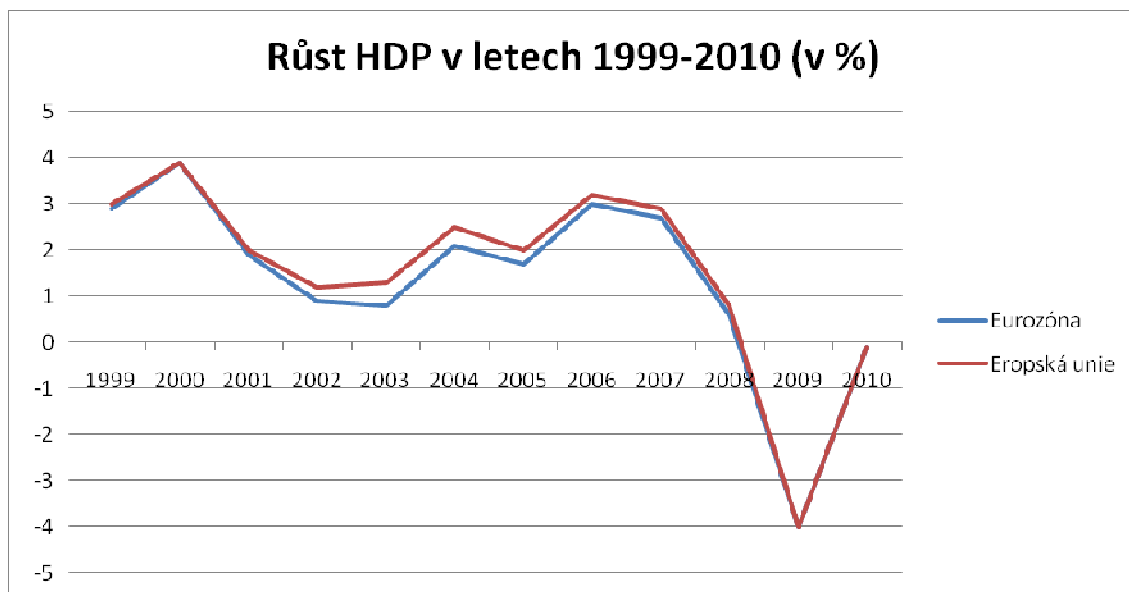

Na grafu je částečně patrné, jak se růst HDP na osobu v eurozóně oproti EU zpomaluje. Na počátku sledovaného období zde byl rozdíl 2 800 eur ve prospěch eurozóny, ale v současné době je tento rozdíl pouze 2 200 eur. Tato skutečnost je dána tím, že k eurozóně přistoupily právě země jako Slovensko, Kypr či Slovinsko, jejichž ekonomiky ještě stále nejsou na takové úrovni, aby se mohly srovnávat s vyspělejšími zeměmi Evropy, a tak se jejich vliv na celkovém HDP na osobu projevuje zpomalením růstu, nikoli však poklesem. I na tomto grafu je pak zřejmé, že rok 2008 představuje určitou hranici, kdy HDP na obyvatele v eurozóně se nezměnilo, v EU jako celku pak

⁶⁷ *Gross domestic product at market prices* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00001&plugin=1>>.

vzrostlo o 200 eur. Toto je dopad krize, ale zároveň i tím, že se k eurozóně přidaly nové země.

Graf č. 5: Reálný růst HDP eurozóny a EU v letech 1999-2010⁶⁸

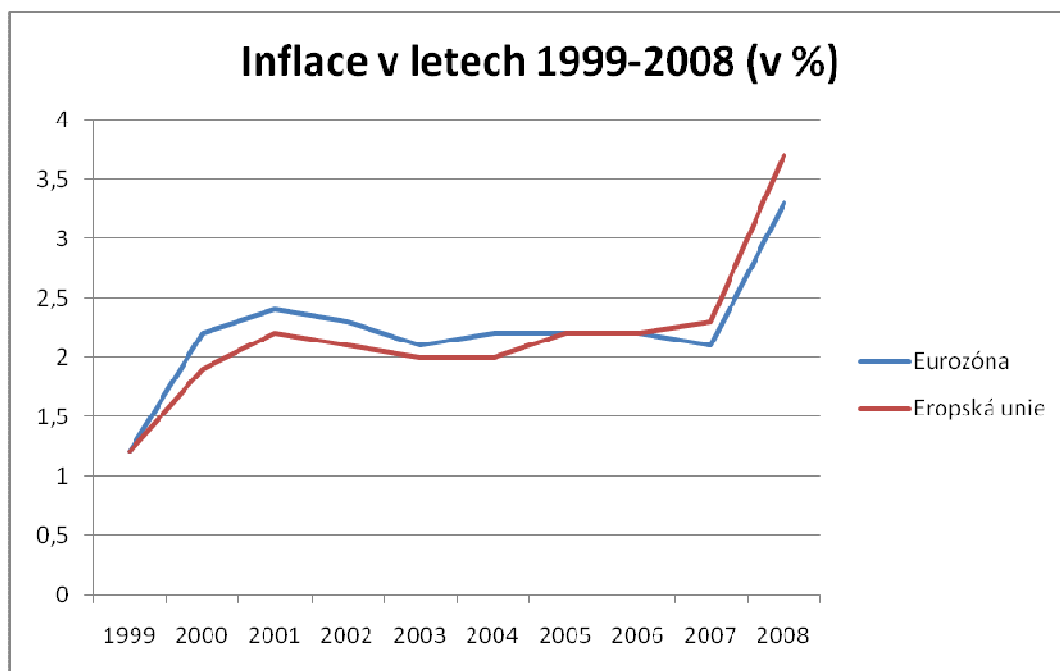
Na grafu je jednoznačně patrné, že predikce Eurostatu se liší od predikcí, které byly provedeny ČSOB – viz úvod kapitoly.

Reálný růst HDP se nejčastěji používá jako veličina, na niž jsou zobrazovány dopady krize. Tím, že dojde k reálnému poklesu HDP je vlastně určeno, že nastal problém v ekonomice. Jedná se tedy o určitou krizi dané země, ale vzhledem k tomu, že v roce 2008 a hlavně 2009 došlo k tomuto propadu, podobnému jako na grafu, v podstatě v celém světě, v každé vyspělejší zemi, jedná se o krizi globální. Evropská unie, stejně jako eurozóna, jejíž růst (pokles) je v podstatě totožný, i když se překvapivě ukazuje, že ve většině let je růst HDP větší v Evropské unii, než v zemích eurozóny. Tato skutečnost je dána tím, že země, které tvoří eurozónu, jsou většinou takové, které jsou skutečně ekonomicky vyspělé, čímž nárůst jejich HDP nemusí být taky rychlý jako u zemí, které se ještě stále transformují, anebo jejich ekonomiky mají větší mezeru oproti svému skutečnému potenciálu. Tyto země pak výrazně zvýší růst HDP, což je dáno patrně například i v roce 2004, kdy se nově přistoupiční země výrazně podílely na růstu HDP. Ovšem lze předpokládat, že noví členové mohou hlavně za rozdíl v růstech

⁶⁸ *Real GDP growth rate* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb020&plugin=1>>.

HDP EU a eurozóny, nikoli však přímo za zvýšený růst v roce 2004, neboť ten se projevil jak v Evropské unii, tak v eurozóně, tudíž musel být způsobem hlavně státy, které tvoří jak EU, tak eurozónu.

Graf č. 6: Inlace eurozóny a EU v letech 1999-2008⁶⁹

Ač je inflace jedním z měnových kritérií, které musí splnit země, jež chtějí vstoupit do eurozóny, je uváděna v ekonomických podmínkách eurozóny, neboť souvisí s celkovou ekonomickou situací měnové unie. V podstatě se dá říci, že od chvíle, kdy bylo zavedeno euro, dochází k tomu, že inflace je do jisté míry stagnující, respektive oscilující v pásmu mezi 1,5 a 2,5 %. K výrazné změně dochází opět v roce 2008, což je jednoznačně vliv globální krize. „Nejvýrazněji rostly spotřebitelské ceny v Lotyšsku, kde vyskočily o 16,5 %. Hranici 10 % překročila inflace v Litvě, Estonsku a Bulharsku. Nejpomaleji rostly ceny v Nizozemsku, kde se zvýšily o 3 %.“⁷⁰

Zde se ukazuje jeden z poměrně zásadních faktorů, které Evropská unie i eurozóna mají. Tím, že se jedná o unii, nesou všechny země jako celek negativní

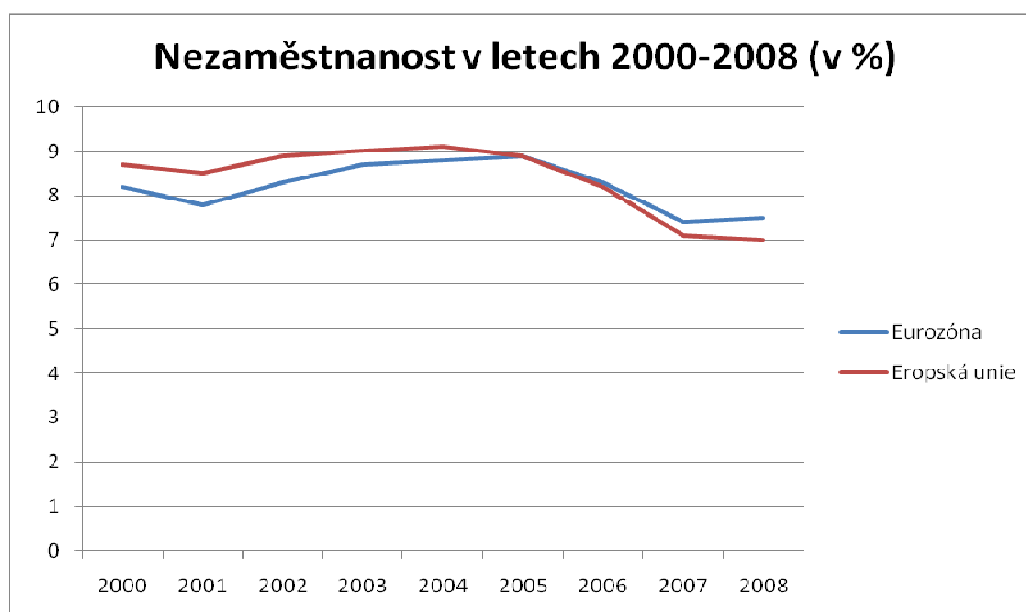
⁶⁹ HICP - all items - annual average inflation rate - Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs) [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

⁷⁰ Eurozóna snížila růst, trápí ji inflace [online] 2005, 14. srpna 2008. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/1957/clanek/eurozona-snizila-rust-trapi-ji-inflace/>>.

dopady, které mohou být zapříčiněny jedinou zemí. Zvýšená míra inflace snižuje poptávku po daném zboží, ostatní země mohou do dané země dovážet, ale nikdo nechce nakupovat jí exportované produkty. Jenže vzhledem k tomu, že toto by mělo vliv na snížení ekonomického růstu země s vysokou inflací, nemůže dojít k výraznému importu, naopak země musí být podporována, což je důvod pro to, že ostatní země nemohou vyvinout takovou ekonomickou aktivitu, jakou by mohli za nižší míry inflace, naopak se musí soustředit na pomoc této zemi. Pokud by státy nebyly členy Evropské unie, inflace Lotyšska by na ně dopadla v podstatě minimálně, pokud vůbec.

Posledním ukazatelem, který má určit, jaké jsou ekonomické podmínky v eurozóně, je míra nezaměstnanosti.

Graf č. 7: Nezaměstnanost v eurozóně a EU v letech 2000-2008⁷¹

Nezaměstnanost není přímo problémem Evropské unie, i když je patrné, že se vstupem nových členských zemí nezaměstnanost v EU utrpěla. Nezaměstnanost v eurozóně se z tohoto pohledu vyvíjela lépe, byla nižší, ale to pouze do roku 2006, kdy se její křivka poprvé dostala nad křivku EU. Zde lze hledat důsledek v tom, že globální krizí trpí i silnější země, což se podepisuje právě významně na zaměstnanosti. Pokud se týká například České republiky, její nezaměstnanost byla v roce 2008 4,4 %, ale vedle

⁷¹ *Unemployment rate by gender - %* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=1>>.

toho Německo mělo 7,3 %, Francie 7,8 %, Itálie 6,8 % a Španělsko dokonce 11,3 %. Zde lze hledat důvod, proč je průměr EU v posledních letech nižší, než průměr eurozóny. Nezaměstnanost EU je snižována právě díky rozvinutým a stále se rozvíjejícím ekonomikám států jako například ČR, Bulharsko, ale i Rumunsko, Malta či Pobaltské země.

Z výše zmíněných statistika a charakteristik lze usuzovat, že ekonomická situace eurozóny je dostatečně silná, i když i na ní se promítají faktory, jež mají dopady globálnějším charakteru. Eurozóna si jednoznačně musí dávat pozor na inflaci a nezaměstnanost, což může být i jeden z důvodů, proč země odmítají do eurozóny vstoupit. Jak bylo vyjádřeno na Balass-Samuelsonově efektu, dojde v podstatě k automatickému zvýšení inflace dané země po jejím vstupu do eurozóny, což je dostatečně negativní faktor pro to, aby některé země do EU nevstupovaly. Tuto skutečnost může do jisté míry ovlivnit Maastrichtské kritérium týkající se právě inflace, ale je v rozporu s kritériem kurzovým, jak opět bylo vyjádřeno na Balass-Samuelsonově efektu.

V rámci eurozóny však lze hovořit o poměrně stabilním ekonomickém růstu členských zemí, což bylo v poslední době zpomaleno pouze hospodářskou krizí, podle předpokladů lze však očekávat, že ze špatné hospodářské situace se země eurozóny poměrně rychle dostanou, což může být i důsledkem spojení těchto zemí jednotnou měnou, ale zároveň to značí, že měnová unie je dostatečně silná, aby přečkala i významné problémy. Důležité bude se vyrovnat hlavně s výrazně vzrostlou inflací a nezaměstnaností, což potvrzuje i následující úryvek, který pojednává právě o inflaci z roku 2008: „Průzkum zjistil, že když odezní šoky v oblasti dovozu, nezaměstnanosti a produktivity, v eurozóně se mzdová a cenová inflace usazuje pomaleji než v USA. Závěry průzkumu zveřejnila ECB.“⁷²

5.2 Měnové podmínky eurozóny

Základním aspektem eurozóny je skutečnost, že zde existuje pouze jedna měna a žádná jiná. Euro je měnou, které sdílí v současné době 16 států, a to na základě toho, že jejich dřívější měny byly zrušeny. Těmito 16 zeměmi jsou: Belgie, Finsko, Francie,

⁷² V eurozóně se inflace udrží déle než v USA [online] 2005, 5. července 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/12806/clanek/v-eurozone-se-inflace-udrzi-dele-nez-v-usa/>>.

Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Španělsko a Slovensko.⁷³

Euro se stává důležitou měnou, která má světový význam. „*Postupně se zvyšuje role eura jako rezervní měny v mezinárodním měnovém systému na úkor amerického dolaru. Zatímco v roce 1999 držely centrální banky 18 % svých devizových rezerv v eurech a 71 % v USD, do roku 2007 narostl podíl eura v devizových rezervách na 26,5 %, kdežto podíl amerického dolaru poklesl na 64 %.*“⁷⁴

Monetární podmínky jsou tedy v eurozóně dány jednotnou měnou, ale hlavně ECB, která vytváří jednotnou měnovou politiku, koordinuje ji a hlavně má za úkol stabilizovat měnu a také cenovou hladinu. Jak bylo výše zmíněno, inflace eurozóny v roce 2009 doslova vylétla vzhůru, a tak je prioritním cílem ECB tuto hladinu opět snížit pod 2 %, jak je stanoveno. Ovšem ECB má i další úkoly, jimiž se snaží plnit základní předpoklad EMU – jednotnou měnovou politiku.

„*Systém plateb v reálném čase TARGET, který spravuje ECB a jednotlivé národní banky, umožňuje levný přeshraniční převod velkých částek eur. V budoucnu nabídne tento systém stejné výhody pro obchodování s cennými papíry. Evropská centrální banka a Komise spolupracují na vytvoření jednotného prostoru plateb v eurech (SEPA), který by měl přinést ještě větší užitek ve formě efektivnějších a levnějších plateb. Po jeho dokončení by měly všechny platby v eurech, ať už bankovním převodem, přímým inkasem nebo platební kartou, probíhat stejným způsobem, aniž by se rozlišovalo mezi vnitrostátními nebo přeshraničními platbami. Unie v současné době rozšiřuje tyto výhody na přímé debetní platby.*“⁷⁵

Pro zavedení společné monetární politiky a tedy pro vstup do EMU, jehož je ČR součástí (EMU není totožné s eurozónou), je nutné adaptace dané země na systém práva, který se vypořádává právě s jednotnou monetární politikou. Těmi základními právními akty, kromě Maastrichtské smlouvy, která ustanovuje existenci jednotné měnové politiky, jsou⁷⁶:

⁷³ Eurozóna v roce 2009 [online] 2005. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>>.

⁷⁴ Euro [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Euro>>.

⁷⁵ Hospodářské a měnové záležitosti [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/emu/index_cs.htm>.

⁷⁶ Hospodářská a měnová unie [online] 2005. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>>.

- Nařízení Rady 1466/97 (doplněné Nařízením 1055/2005) o posílení rozpočtového dohledu a koordinaci hospodářských politik (preventivní část Paktu stability a růstu),
- Nařízení Rady 1467/97 (doplněné Nařízením 1056/2005) o urychlení a vyjasnění implementace procedury nadměrného deficitu),
- Nařízení Rady č. 974/1998 o zavedení eura,
- Nařízení Rady č. 2866/1998 o přepočítacích koeficientech.

V případě, že se země chce stát součástí eurozóny, je potřeba akceptovat tyto dokumenty. Důležité však je, že tyto právní akty není nutné převádět do legislativy dané země, lze je aplikovat přímo, v podstatě pouze na základě toho, že je daná země členem Evropské unie.⁷⁷

V současné době je z hlediska legislativy a monetární politiky potřeba zmínit skutečnost, že k 1 listopadu 2009 vznikla tzv. evropská platební zóna: „*Banky mají poskytovat více služeb klientům, i když jsou ze zahraničí. Platební karty mají být použitelné ve všech 27 zemích a sjednocení plateb ve 4 500 bankách po celé Unii má přinést větší konkurenci i úspory.*“⁷⁸ Je však potřeba si uvědomit, že toto je zásah, jež je v zákonech nutné zavést a např. i České republika není na takovou změnu připravena a dostatečná legislativa zde ještě neexistuje. Evropská platební zóna je pokračováním v integraci, rozpracováním volného pohybu peněz, ale je potřeba tuto problematiku harmonizovat i v jednotlivých členských zemích, což ještě plně nefunguje.

„*Podle Smlouvy o ES je každá země od okamžiku vstupu do EU zavázána pokládat svoji kurzovou politiku za věc společného zájmu. Proto se musí vyvarovat takové kurzové politiky, která by mohla ohrozit hladké fungování jednotného trhu (velkým jednorázovým vychýlením nebo nadměrnou fluktuací kurzu).*“⁷⁹ Toto je hlavně z toho důvodu, že před tím, než země, jež se chce stát součástí eurozóny, musí přistoupit do ERM II, tedy mechanismu směnných kurzů, kde je nutné setrvat alespoň 2 roky před

⁷⁷ *Hospodářská a měnová unie* [online] 2005. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>>.

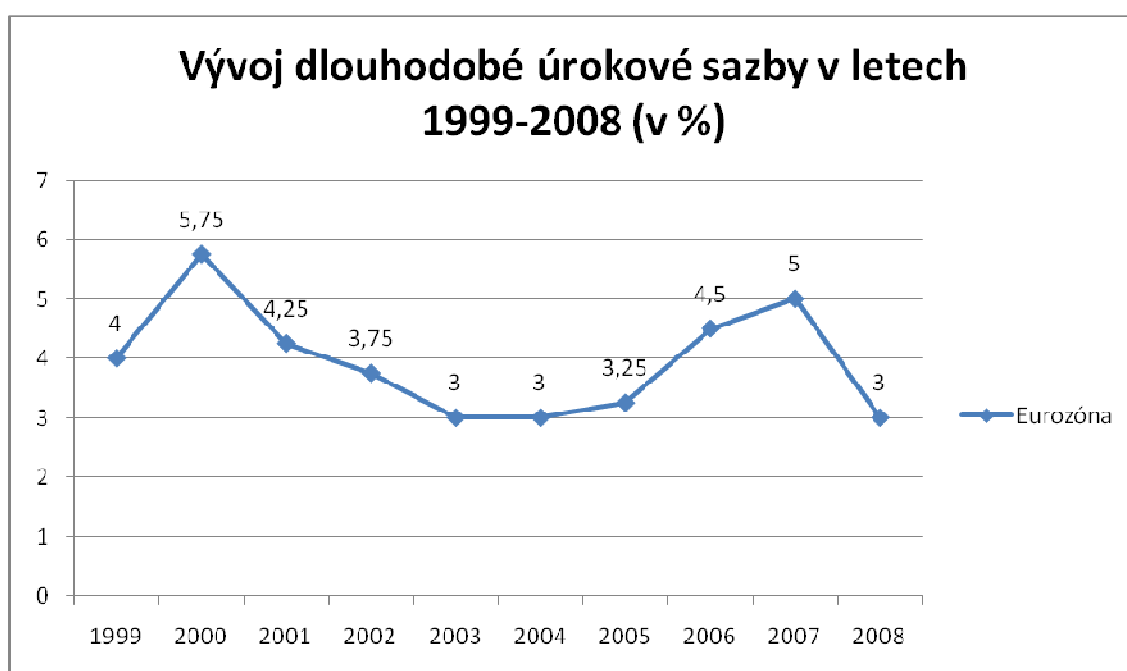
⁷⁸ KOUBOVÁ, K. *Proč nám Unie mluví do života? Protože tím žije* [online] 2. listopadu 2009. [cit. 25. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/proc-nam-unie-mluvi-do-zivota-protoze-tim-zije-fqg-/zahranicni.asp?c=A091102_073704_zahranicni_adb>.

⁷⁹ *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

tím, než může být skutečně zavedena jednotná měna.⁸⁰ V současné době jsou součástí ERM II pouze Dánsko, Estonsko, Litva a Lotyšsko.

Měnové podmínky eurozóny, respektive toho, jak se do ní dostat, jsou tedy poměrně zdoluhavé, což je však dáno tím, že země se musí adaptovat na jednotnou měnu, musí podstoupit kroky, které jsou pro přijetí eura zásadní. Z hlediska situace v samotné eurozóně je však vhodné sledovat ukazatele, které jsou pro jednotnou měnovou politiku zásadní. Tímto ukazatelem je vývoj dlouhodobé úrokové sazby, který je znázorněn na následujícím grafu:

Graf č. 8: Vývoj dlouhodobé úrokové sazby v eurozóně v letech 1999-2008⁸¹

Nejprve je nutné si uvědomit, že zde není možné porovnávat s EU, protože EU nemá jednotnou sazbu, porovnání pak bude možné až s podmínkami České republiky. Přesto je patrné, jaká situace by čekala na Českou republiku v případě, že by se do eurozóny zapojila. Úroková sazba je závislá na všech členských zemích eurozóny a jedna země ji tedy v podstatě neovlivní. Podléhá trhu, ale pokud ji někdo může ovlivnit, tak pouze ECB v rámci jednotné monetární politiky. Dá se tedy říci, že nad úrokovými

⁸⁰ *Podmínky přijetí eura a Česká republika* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.

⁸¹ *EMU convergence criterion series - Annual data - (%)* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00097&plugin=1>>.

sazbami ztrácí centrální banky států eurozóny kontrolu a do popředí se dostává vliv ECB a jednotné monetární politiky. Již v současné době to platí, neboť úrokové sazby jsou používány k cílování inflace, přičemž ECB stanovuje pásmo, jakou výši mají mezibankovní úrokové míry, které mají vliv samozřejmě i na tržní úrokové sazby, mít, což je omezení pravomocí centrálních bank. Pokud země vstupuje do eurozóny, musí si tohoto být samozřejmě vědoma.

Měnová situace eurozóny je tak poměrně stabilní, i když na ni dopadá i inflace, která je v rámci rokových měr zásadní. Pokud však dokáže jednotná měnová politika, respektive ECB udržet stabilní cenovou hladinu, míněno její stabilní růst, dá se hovořit o tom, že měnové podmínky v eurozóně jsou kvalitní. Přesto je však nutné si uvědomit, že zde existují faktory, které eurozóna nedokáže řešit okamžitě. Což jde opět interpretovat na srovnání EU-USA.

„V dlouhodobém výhledu lze říci, že mzdová a cenová inflace je trvalejšího rázu v eurozóně než v USA, pokud se vezmou v úvahu dopady tří zmíněných šoků (šoky v oblasti dovozu, nezaměstnanosti a produktivity). Zvláště markantní je to u šoků, které se projevují u nezaměstnanosti a produktivity. V eurozóně platí, že mzdová a cenová inflace se po odeznění šoku na trhu práce vrací k normálu za zhruba 12 let. Ve Spojených státech je to jen asi devět až deset let, zjistil průzkum.

Spotřebitelské ceny v eurozóně v červnu poprvé v historii klesly a inflace byla mínus 0,1 procenta, přičemž v květnu se růst spotřebitelských cen zastavil na nule. Ekonomové pokles očekávali, a naplnila se tak jejich slova o možné deflaci, která představuje absolutní meziroční pokles spotřebitelských cen. V USA spotřebitelské ceny klesly v květnu meziročně o 1,3 procenta, což byl nejvyšší pokles od dubna 1950. Ve srovnání s předchozím měsícem se naopak mírně zvýšily o 0,1 procenta.“⁸²

Zde tedy rozhodně nelze usuzovat na to, že eurozóně pomůže rozšíření o další členy, pokud se tedy těchto zmíněných šoků týká. Naopak se dá předpokládat, že tyto šoky budou vstřebávány a překonávány ještě déle, a to právě díky tomu, že se eurozóna rozroste a bude zde tedy více subjektů, jež budou mít na danou problematiku vliv, převážně tedy negativní.

⁸² *V eurozóně se inflace udrží déle než v USA* [online] 2005, 5. července 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/12806/clanek/v-eurozone-se-inflace-udrzi-dele-nez-v-usa/>>.

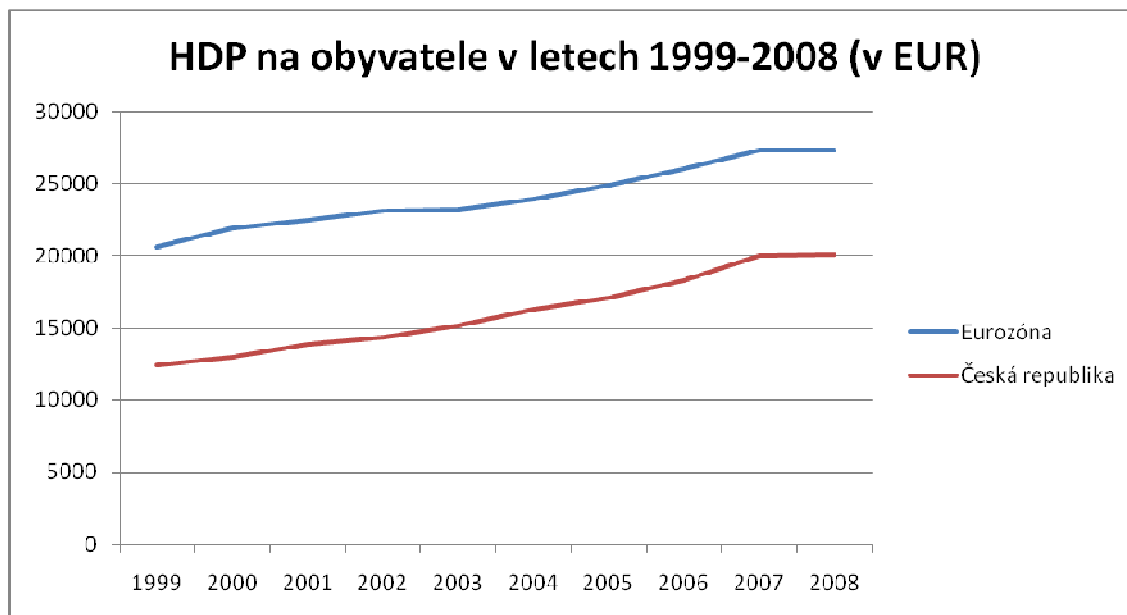
6. Ekonomické a měnové podmínky v České republice

Pokud chceme charakterizovat ekonomické a měnové podmínky v České republice, je potřeba je charakterizovat spolu s konvergenčními kritérii, protože právě jím je ekonomická i měnová situace v České republice do jisté míry podřízena. V této kapitole tedy bude nejprve analyzována ekonomická stránka České republiky, následně měnová, aby mohlo dojít ke konečnému zjištění toho, proč ČR nespĺňuje Maastrichtská kritéria, případně jaká je zde vzájemná provázanost.

6.1 Ekonomické podmínky České republiky

Ekonomické podmínky České republiky budou rozebírány na grafech obdobných pro předchozí kapitolu, zároveň bude vývoj ČR srovnáván právě s vývojem eurozóny. Nebude zde pouze srovnání HDP v absolutních hodnotách, které je bezpředmětné, neboť HDP ČR a eurozóny není možné velikostně srovnávat.

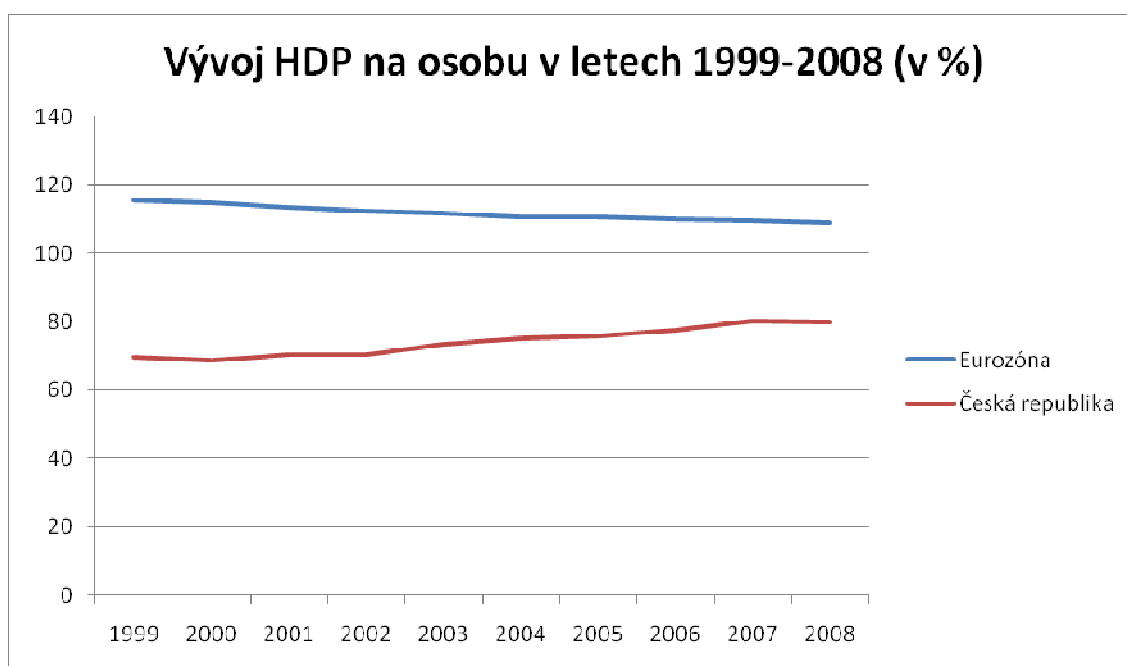
Graf č. 9: HDP na osobu v ČR a eurozóně v letech 1999-2008⁸³

⁸³ *Gross domestic product at market prices* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00001&plugin=1>>.

HDP na obyvatele je jednoznačně vyšší v eurozóně, což je dáno tím, že jsou zde země, které mají obecně jedno z největších HDP na světě, jako například Německo nebo Francie. Přesto je zřejmé, že během let se rozdíl mezi HDP České republiky a eurozóny výrazně snižuje, což je dáno tím, že Česká ekonomika v posledním desetiletí výrazně rostla, kdežto na HDP na obyvatele v eurozóně dopadají vlivy přijetí nových členů po roce 2004, které snižují sledovanou veličinu. Lepší srovnání je patrné z následujícího grafu, kde je zobrazen vývoj HDP v procentech.

Graf č. 10: Vývoj HDP na osobu v ČR a eurozóně v letech 1999-2008⁸⁴

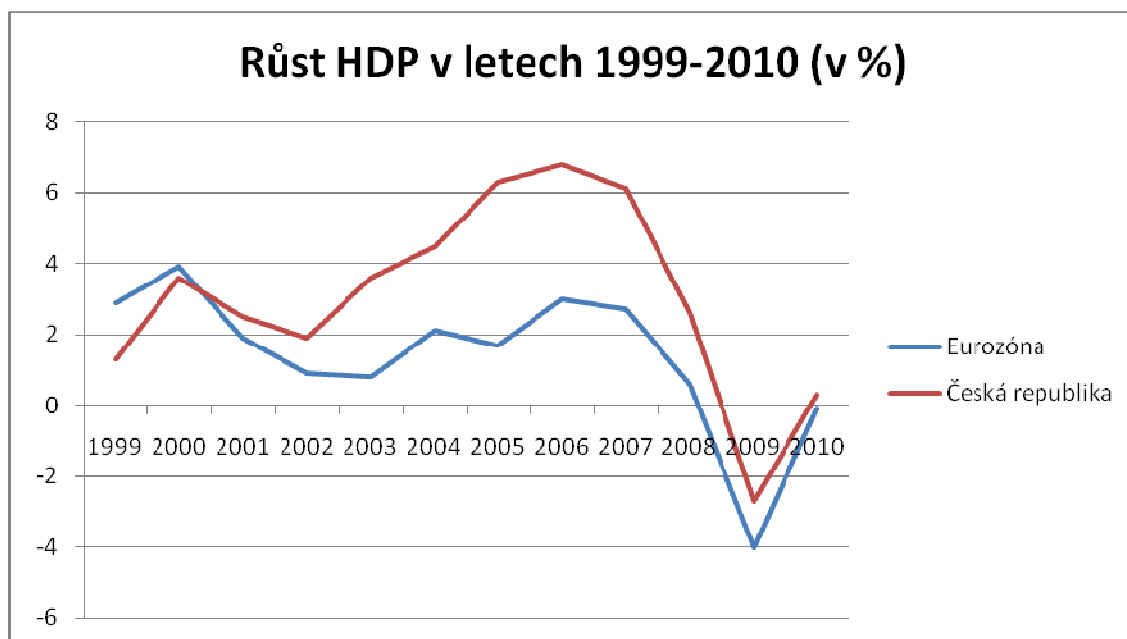

Pokud opět budeme 100 % považovat za průměr Evropské unie, můžeme vidět, že vývoj České republiky je z hlediska ukazatele HDP na osobu velmi pozitivní, neboť se přibližuje průměru EU, ale samozřejmě je zde ještě poměrně velký rozdíl, kterého nebude v nejbližší době dosaženo. Přesto lze pozorovat jednoznačně pozitivní vývoj ekonomiky, který byl v poslední době zabrzděn dopady hospodářské krize, hlavně v oblasti dopravy a výrobního průmyslu (automobily a elektronická zařízení). Přesto díky tomu, že ČNB je poměrně soběstačnou (není tolik vázána na zahraniční trhy) institucí, která zabránila dopadům krize v oblasti finanční, kde samozřejmě nejde

⁸⁴ *GDP per capita in PPS* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb010&plugin=1>>.

pochybovat o určitém útlumu, ale české finanční instituce se do krize přímo nedostaly, a rozhodně nedošlo k tomu, aby musela být nějaká instituce zrušena. Je však nutné si uvědomit, že hlavní dopady budou pocítěny až v roce 2009, jemuž se Eurostat zatím nevěnuje, alespoň pokud se týká vývoje HDP na osobu. Predikce však již existují pro reálný růst HDP.

Graf č. 11: Reálný růst HDP ČR a eurozóny v letech 1999-2010⁸⁵

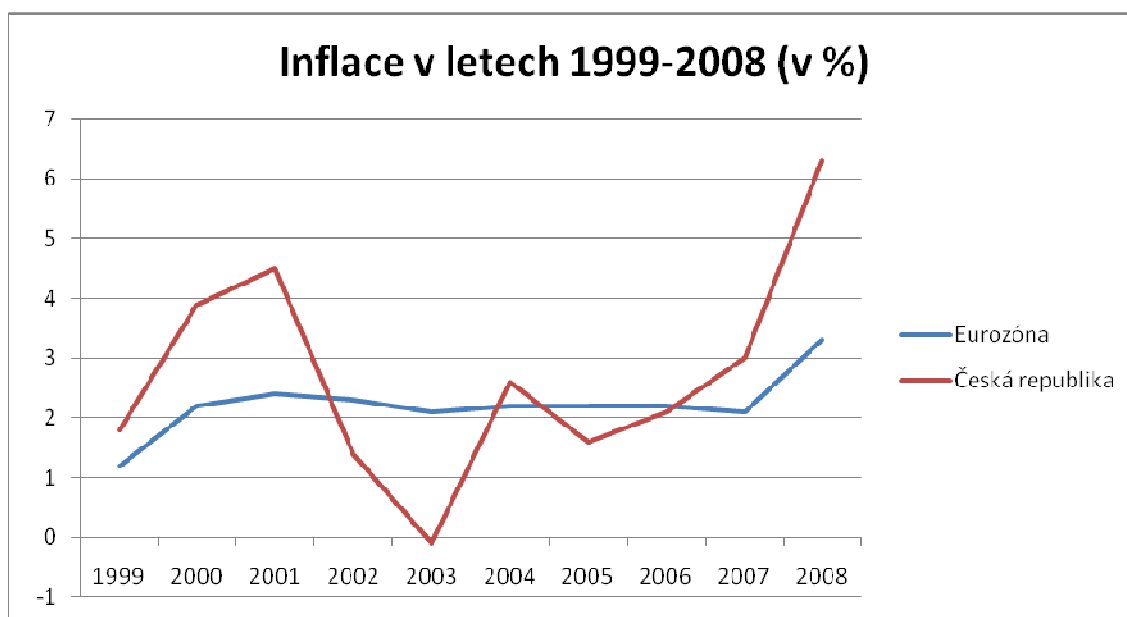

Z grafu lze vysledovat, že Česká republika se z ekonomiky transformující skutečně změnila v ekonomiku rostoucí, což až do roku 2006 představovalo zvyšující se tempo růstu HDP, kdy růst se udržel až do roku 2008. Pro rok 2009 je predikován pokles (finální čísla ještě nejsou dostupná), v době psaní práce ČSÚ uvádí, že pokles HDP je dokonce 5,5 %⁸⁶, ale v roce 2010 lze očekávat opětovný nárůst, a to jak v České republice, tak v eurozóně. Evropa se tedy z krize vzpamatovává poměrně rychle, stejně tak Česká republika, která však bude muset řešit ještě další problémy, jež jsou s krizí spojeny a jež budou dále rozebrány na následujících ukazatelích.

⁸⁵ *Real GDP growth rate* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb020&plugin=1>>.

⁸⁶ *HDP, národní účty* [online] 2009, 8. září 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty>.

Graf č. 12: Inflace ČR a eurozóny v letech 1999-2008⁸⁷

Inflace je jedním z Maastrichtských kritérií, a tak je její výše poměrně sledována. V současné době je stanoveno, že inflace státu, který chce vstoupit do eurozóny, nesmí být dlouhodobě o 1,5 % bodu vyšší než referenční hodnota, která je stanovena na 4,1 %. Jak je patrné, Česká republika dlouhodobě splňovala, pouze v roce 2008 došlo k výraznému nárůstu cenové hladiny, a to až na 6,3 %⁸⁸, jak uvádí ČSÚ. Přesto je toto pouze jediné vybočení z kritéria, které není považováno za problémové, protože pro rok 2009 je předpokládána inflace v rozmezí mezi 2 a 3 %⁸⁹. Lze tedy určit, že z dlouhodobého hlediska je Česká republika cenově stabilní, což zaručuje splnění tohoto kritéria. Zároveň na obranu České republiky je nutné podotknout, že ke zvýšení inflace došlo v rámci úpravy daňového systému, které měly sloužit hlavně k tomu, aby bylo naplněno kritérium vládního deficitu, které je obecně v české republice dlouhodobě problémové. Zde lze tedy dostatečně vidět, že pokud chce Česká republika vstoupit do eurozóny, musí přijímat taková opatření, která mají ovlivnit splnění jednoho kritéria, ale

⁸⁷ *HICP - all items - annual average inflation rate - Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs)* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

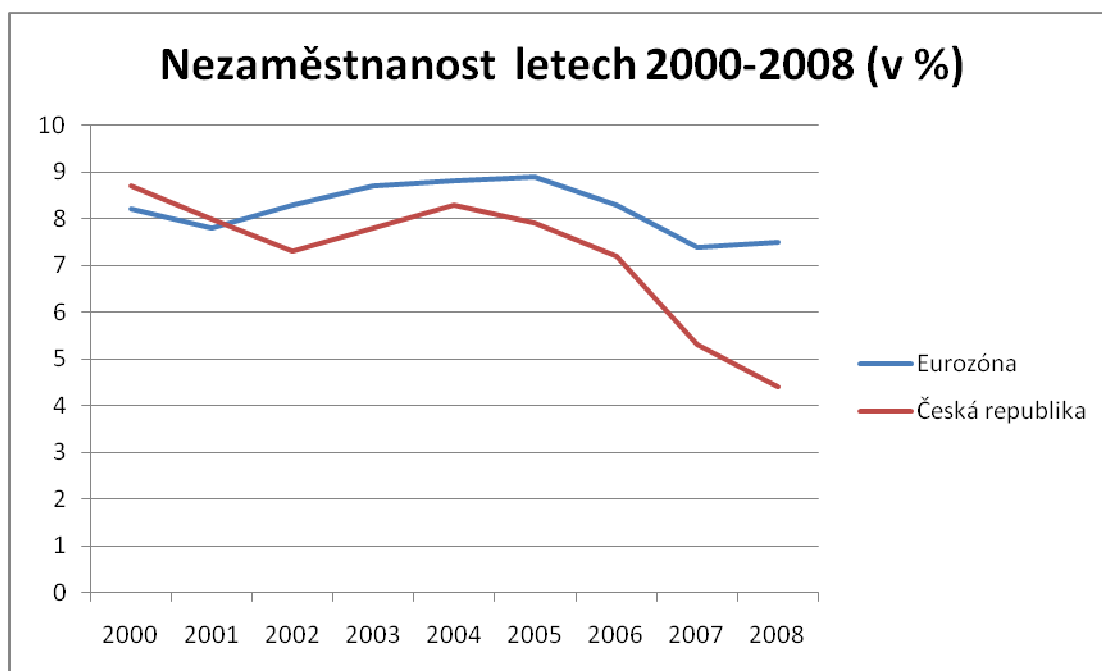
⁸⁸ *Míra inflace* [online] 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.

⁸⁹ *Míra inflace* [online] 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.

zároveň mohou mít dopad na nesplnění jiného, což je poměrně problémové zjištění, které může vést k tomu, že se vstup ČR do eurozóny bude trvale oddalovat.

Zpět ale k ekonomickým podmínkám České republiky, které jsou také definovány nezaměstnaností.

Graf č. 13: Nezaměstnanost v ČR a eurozóně v letech 2000-2008⁹⁰

V míře nezaměstnanosti má Česká republika velmi pozitivní vývoj, což se odráží na skutečnosti, že je tato míra výrazně pod průměrem eurozóny i Evropské unie. 4,4 % za rok 2008 je skutečně velmi nízká míra nezaměstnanosti, která však nebyla udržena. Čísla pro rok 2009 hovoří o tom, že míra vzrostla na 8,6 %⁹¹. Toto výrazné zvýšení nezaměstnanosti je dáno dopadem hospodářské krize. Ač se u nás krize výrazněji neprojevila, jako například v Maďarsku či Irsku, přesto nelze hovořit o tom, že by zde žádný vliv nebyl patrný. Významní a velcí průmysloví producenti byli nuceni propouštět (Škoda Auto, Hitachi dokonce uzavřela svou pobočku v Žatci, protože televizory neměly odbyt), sklářské odvětví se dostalo do obrovského propadu a došlo k dalším propouštěním, nutné je také zahrnout do zvýšené míry absolventy, kteří mají

⁹⁰ *Unemployment rate by gender - %* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=1>>.

⁹¹ *Nejnovější ekonomické údaje* [online] 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>>.

v současné době mnohem těžší podmínky pro získání práce – pracovních míst není tolik, hlavně pokud se týká ekonomických oblastí. Lze tedy předpokládat, že z pohledu nezaměstnanosti bude Česká republika ještě několik let nad svým dlouhodobým průměrem.

I přes všechna negativa způsobená hospodářskou krizí, ale i politikou České republiky, lze hovořit o tom, že ekonomika ČR je poměrně stabilní, i když jak bude patrné v třetí části této kapitoly, která pojednává o Maastrichtských kritériích, problémy Česká republika má, a to hlavně po stránce veřejných financí, tedy při sestavování státního rozpočtu.

6.2 Měnové podmínky České republiky

Měnové podmínky České republiky jsou dány existencí měny – koruna česká, a centrální banky, kterou je Česká národní banka (ČNB). Právě ČNB je spolu s Ministerstvem financí těmi hlavními orgány, které vytvářejí, případně adaptují (to v rámci EMU) měnovou politiku ČR.

„ČNB, podobně jako většina centrálních bank, se soustřeďuje především na stabilitu spotřebitelských cen. V praxi se stabilitou cen rozumí zpravidla nikoli doslova neměnnost cen, nýbrž jejich mírný růst. Růst cen odpovídající cenové stabilitě by měl zahrnovat statistické vychýlení směrem nahoru, k němuž dochází při měření růstu těchto cen, a měl by také dát dostatečný prostor pro drobné změny cenových relací, k nimž v každé ekonomice s efektivním cenovým systémem neustále dochází. Pro období od ledna 2006 byl vyhlášen inflační cíl ve výši 3 % s tolerančním pásmem ve výši jednoho procentního bodu oběma směry. V březnu 2007 byl vyhlášen nový inflační cíl ve výši 2 % platný od ledna 2010 s tím, že ČNB bude stejně jako doposud usilovat o to, aby se skutečná hodnota inflace nelišila od cíle o více než jeden procentní bod na obě strany.“⁹²

Právě cílování inflace je základním postupem, který používají centrální banky i jinde ve světě, kdy právě zaměření se na stabilitu cen ovlivňuje i další veličiny v rámci monetární politiky. Těmi základními nástroji, které jsou pro cílování inflace použity, jsou tzv. měnověpolitické nástroje, což jsou v podstatě úrokové sazby mezibankovních

⁹² Úloha měnové politiky [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/uloha.html>.

úvěřů a vkladů. V současné době jsou měnověpolitické nástroje ČNB nastaveny na tyto hodnoty:

Tab. č. 2: Měnověpolitické nástroje ČNB⁹³

Nástroj	Sazba
Dvoutýdenní repo operace – 2T repo sazba	1,25 % (od srpna 2009)
Depozitní facility – diskontní sazba	0,25 % (od srpna 2009)
Marginální záůjční facility – lombardní sazba	2,25 % (od srpna 2009)
Povinné minimální rezervy – banky	2 % (od října 1999)
Povinné minimální rezervy – stavební spořitelny	2 % (od října 1999)

Právě díky těmto nástrojům a také operacím na volném trhu ČNB dociluje toho, že v České republice je cenová stabilita, což, jak již bylo rozebráno, je skutečně pravdou, neboť hladina inflace se neustále pohybuje pod hranicí 3 %, vyjma roku 2008, kdy důvody pro nárůst byly již popsány. I díky tomuto velmi pečlivému vedení je Česká republika schopna plnit měnová Maastrichtská kritéria, kdy tím druhým je dlouhodobá úroková sazba, jež bude popsána níže.

ČNB z pohledu inflace také zveřejňuje prognózy, které jsou do konce roku prozatím velmi pozitivní, a to i s přihlédnutím ke krizi, která zde doznívá, a k problematické situaci státního rozpočtu. ČNB předpokládá, že v roce 2010 se bude inflace vyvíjet mezi 1 až 2 %⁹⁴, což je skutečně velmi pozitivní, neboť nejen, že bude nadále plněno kritérium stability cen, ale také cíl stanovený samotnou ČNB – tedy nebude překonána stanovená maximální hranice 2 % inflace.

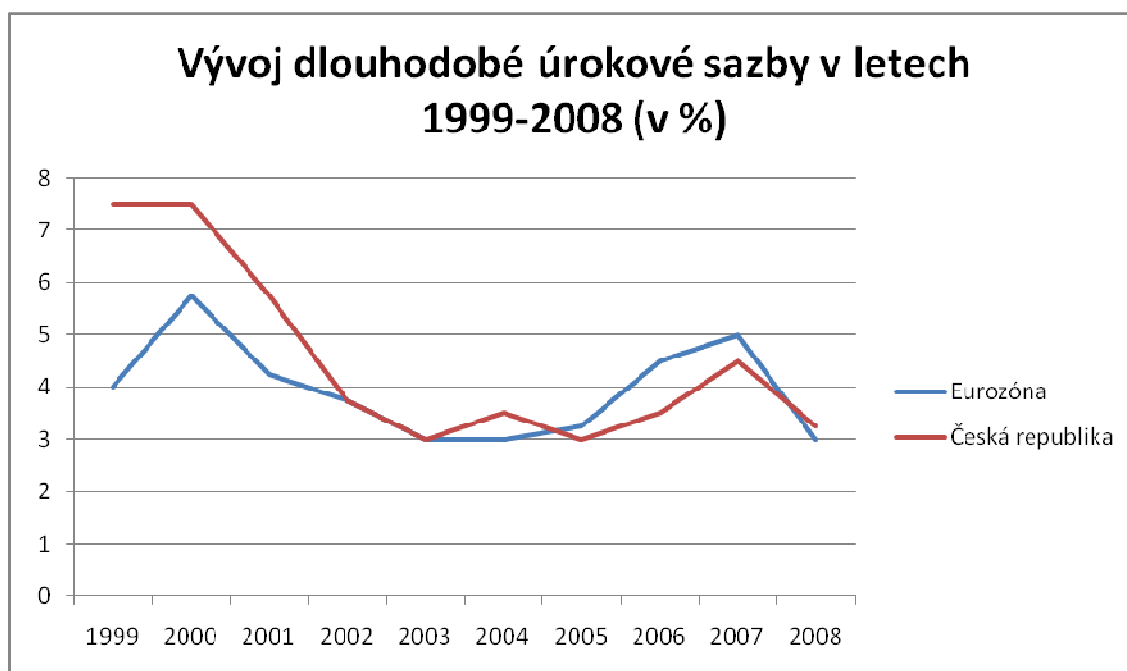
Z tohoto měnového hlediska, tedy z hlediska stability cen je Česká republika jednoznačně silnou zemí, kdy poslední výrazný výkyv, i když nedávný, byl způsobený, nikoli špatnou monetární politikou, ale vlivem vládních zásahů do zdanění, které vedly ke zdražení zboží, což mělo jednoznačně za následek zvýšení cen výrobků a tím i celkově cenové hladiny.

Druhým faktorem, který je z hlediska měnové politiky velmi důležitý, je dlouhodobá úroková sazba, která je také druhým měnovým Maastrichtským kritériem.

⁹³ *Měnověpolitické nástroje* [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>.

⁹⁴ *Aktuální prognóza ČNB* [online] 2003, 6. srpna 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/>.

Graf č. 14: Vývoj dlouhodobé úrokové sazby v ČR a eurozóně v letech 1999-2008⁹⁵

Na tomto kritériu je nejlépe vidět, jaká vlastně mají smysl. Země, které se chtějí přidat k eurozóně, je musí plnit proto, aby se co nejvíce přiblížily již stávajícím státům v tomto společenství. Jejich monetární politiky a jejich měnové situace se musejí co nejlépe srovnat, aby byl možný bezproblémový přechod na novou měnu. Měnová kritéria zajistí právě to, že nedojde k větším problémům. A právě na dlouhodobé úrokové sazbě je toto patrné. Srovnání úrokových měr je důležité z toho hlediska, aby při přechodu na jednotnou měnu nedocházelo k příliš velkým ztrátám na finančních trzích a stejně tak na financích, které jsou v bankách uloženy. Z tohoto pohledu je patrné, že Česká republika se během sledovaného období výrazně srovnává s průměrem eurozóny, což má za následek i tu skutečnost, že toto kritérium splňuje, a to z dlouhodobého hlediska.

Např. pro rok 2008 byl průměr tří zemí s nejlepší cenovou stabilitou, podle nichž je toto kritérium sestavováno, 4,6 % na dlouhodobých úrokových sazbách. Referenční sazba je pak stanovena o 2 % více, tedy na 6,6 %. Česká republika v tomto roce měla dlouhodobou úrokovou míru v hodnotě 4,7 %, takže skutečně splňuje toto kritérium, a to i pro roky následující, kdy pro rok 2009 má ČR sazbu 4,4 % a referenční je 3,9 % a

⁹⁵ *EMU convergence criterion series - Annual data - (%)* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW:

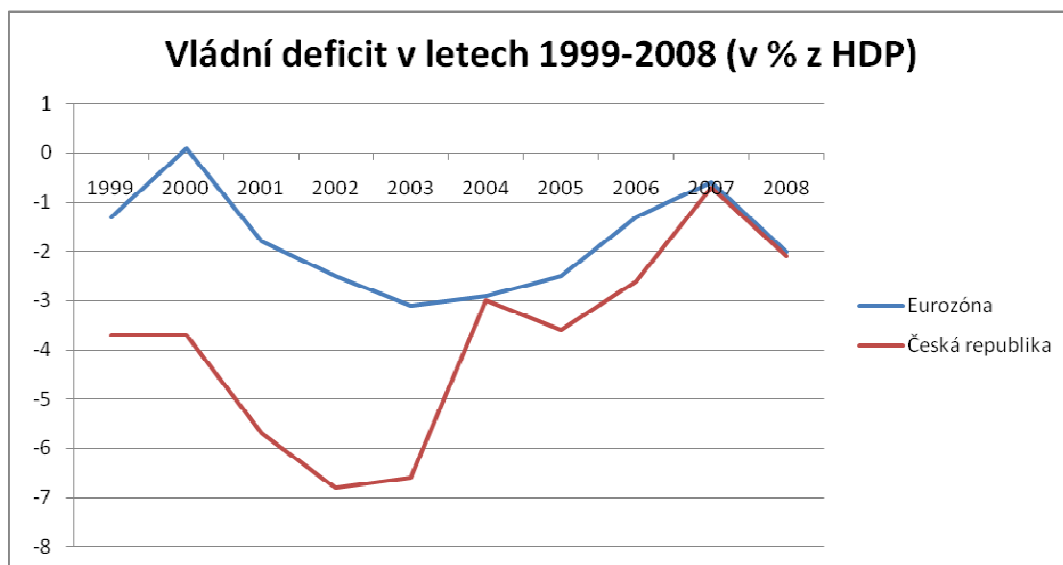
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00097&plugin=1>>.

pro rok 2010 se u ČR předpokládá sazba 4,3 %, přičemž referenční sazba by měla být stanovena na 5,2 %. Ani v tomto bodě tedy nelze vidět pro Českou republiku problém v rámci plnění Maastrichtských kritérií, a dá se říci, že měnové podmínky v ČR jsou dostatečně kvalitní, aby země mohla vstoupit do příprav na přijetí eura. Neznamená to ovšem, že je v pořádku naprosto vše, jak ukáže následující podkapitola.⁹⁶

6.3 ČR a plnění Maastrichtských kritérií

Maastrichtská kritéria jsou základem pro vstup ČR do eurozóny, a tak jsou do jisté míry ekonomické a měnové podmínky země přizpůsobovány právě těmto kritériím. V roce 2008 byla přijata zákonná opatření pro úpravu daňového systému, aby bylo docíleno mimo jiné i menšího vládního deficitu, který se však přesto pro rok 2010 vyšplhal na 162,7 miliard Kč. O tom, že Česká republika má s deficitem problémy, svědčí i následující graf.⁹⁷

Graf č. 15: Vládní deficit ČR a eurozóny v letech 1999-2008⁹⁸

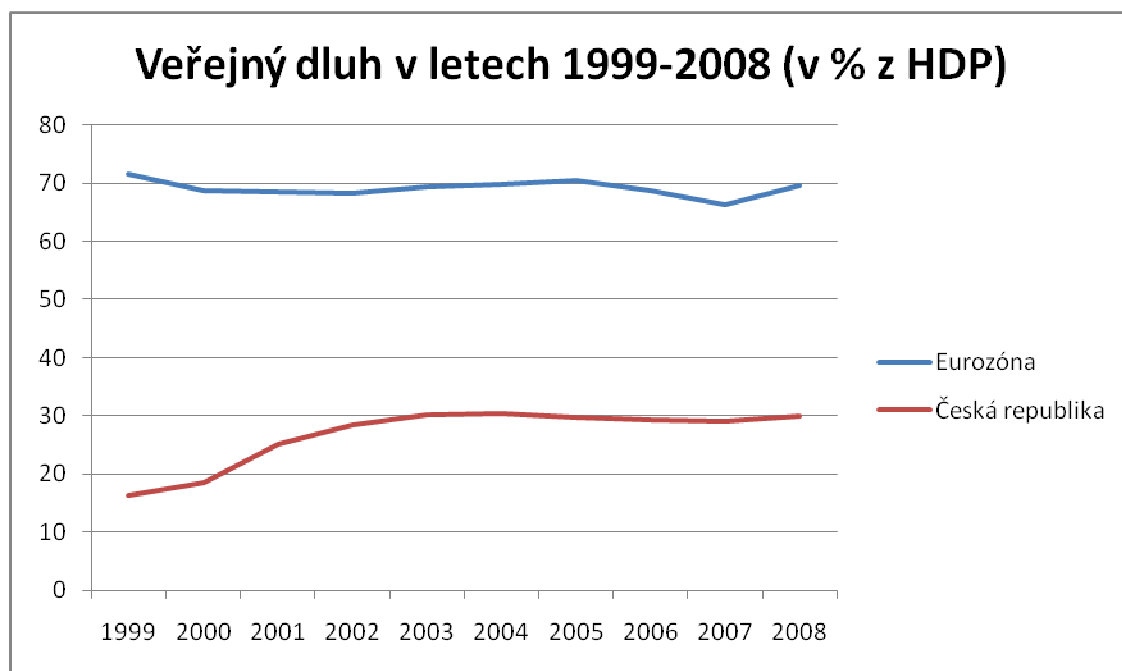
⁹⁶ Vyhodnocení kritérií dlouhodobých úrokových sazeb [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>.

⁹⁷ Vláda schválila státní rozpočet [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.

⁹⁸ General government deficit (-) and surplus (+) - Million EUR, % of GDP [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina200&plugin=1>>.

Kritérium vládního deficitu je právě tím jediným, které ČR nesplňuje (i když pro rok 2008 to bylo i kritérium inflační), a to dlouhodobě. Plánovaný rozpočet na rok 2010 počítá s rozpočtem ve výši 5,3 % HDP⁹⁹, což je výrazně nad referenční hodnotu 3 %, která je pro toto kritérium dlouhodobě stanovena. Česká republika před státním rozpočtem na rok 2010 počítala s tím, že schodek rozpočtu bude postupně až do roku 2010 snižován na hodnotu 1 %, což se ještě v roce 2007 zdálo jako možné, neboť právě v tomto roce měla ČR rekordně a dlouhodobě nejnižší vládní schodek. Pro rok 2009 se očekává konečný schodek okolo 50 miliard Kč¹⁰⁰, což je sice pod 3 % určená Maastrichtskými kritérii, nikoli však dlouhodobě. Vzhledem k tomu, že skutečně nelze předpokládat, že ve vývoji vládního deficitu dojde během následujících let k výraznému zlepšení, oddaluje se tak pro Českou republiku možnost vstupu do eurozóny, tedy přijetí jednotné měny euro.

Graf č. 16: Veřejný dluh ČR a eurozóny v letech 1999-2008¹⁰¹

⁹⁹ *Vláda schválila státní rozpočet* [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.

¹⁰⁰ *Vláda chce zvýšit schválený schodek letošního rozpočtu o 14 miliard* [online] 2009, 22. října 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/70357-vlada-chce-zvysit-schvaleny-schodek-letosniho-rozpocet-o-14-miliard/>>.

¹⁰¹ *General government debt - General government consolidated gross debt as a percentage of GDP* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb090&plugin=1>>.

Kritériem, jež Česká republika dlouhodobě, a to výrazně splňuje, je naopak veřejný dluh, který se drží, alespoň ve sledovaném období, pod hranicí 30 % HDP. Ovšem i zde je potřeba si uvědomit, že tato základna je poměrně nízká, ale v současné problematické situaci, kdy stát postrádá zdroje pro svou politiku, může dojít k výraznému zvýšení dluhu během následujících let. „*Veřejný dluh Česka v roce 2008 činil 29,8 % HDP. V roce 2009 pak podle odhadů stoupne na 1,286 bilionu korun, tedy 34,3 % HDP, a do konce roku 2010 vzroste na přibližně 1,486 bilionu korun, což je 38,5 % HDP.*“¹⁰² Jednoznačně lze tedy situaci v ČR označit za problematickou z hlediska veřejných financí, kdy v podstatě neschopnost vládního aparátu zajistit dostatečně vyrovnaný rozpočet, kterou lze za poslední rok omluvit hospodářskou krizí, nikoli však z dlouhodobého hlediska, může vést k tomu, že právě díky těmto dvěma fiskálním kritériím, nebude ČR schopna vstoupit do eurozóny.

Díky strukturálním změnám, které jsou pro rok 2010, a jež jsou nazývány tzv. Janotovým balíčkem, dojde k výrazné změně ve vyplácení státních financí občanům, stejně jako dohází ke změnám daní a poplatků, které občané musejí platit státu. Zde jsou hlavní změny tohoto úsporného balíčku:

- zvýšení obou sazeb DPH o jedno procento,
- důchody by příští rok neměly růst,
- zvýšení spotřební daně (zdraží benzin, alkohol i tabák),
- příjmy bohatých nad 145 tisíc měsíčně se více zdaní (23 %),
- státním úředníkům klesnou mzdy o 4 procenta, také politici si sáhnou na mzdy,
- ruší se zákon o šrotovním,
- strop pro odvody sociálního pojištění se posune na šestinásobek hrubé mzdy,
- nižší než plánované navýšení plateb státu na zdravotní pojištění,
- snížení rodičovského příspěvku o 10 procent, snížení porodného na 10 tisíc,
- zrušení navýšení přídatku na děti z roku 2009,
- danění náhrad ústavních činitelů
- ponechání sazby na nemocenské pojištění v úrovni roku 2009, tj. nesnižovat o 0,9 procentního bodu u zaměstnavatelů.

¹⁰² *Veřejný dluh Česka roste každou vteřinu o 5 705 korun* [online] 1996, 5. června 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-37352100-verejny-dluh-ceska-roste-kazdou-vterinu-o-5705-korun>>.

Z balíčku je patrné, že se jedná o úpravy, jež jsou spíše prozatímním řešením, i když samozřejmě např. sazby DPH mohou zůstat navýšené, ale přesto nelze hovořit o tom, že tyto kroky povedou k dlouhodobému lepšímu stavu veřejných financí České republiky, spíše naopak, vláda bude muset přijít s dlouhodobějšími opatřeními, nejen proto, aby mohla být splněna Maastrichtská kritéria, ale také proto, aby se Česká republika nedostala do skutečných ekonomických problémů.

Posledním kritériem, které je nutné splnit pro vstup do eurozóny je kritérium stability měnového kurzu, kdy je však potřeba být alespoň 2 roky v ERM II, což ČR není, neboť nesplňuje všechna předchozí kritéria. Lze však přepokládat, že stabilita kurzu by pro ČR neměla být problémová.

Tab. č. 3: Maastrichtská kritéria a jejich plnění Českou republikou v roce 2009¹⁰³

Kritérium	Referenční hodnota	Skutečnost
Vládní deficit nesmí přesáhnout hodnotu 3 % HDP	3 %	-1,2 %
Veřejný dluh nesmí přesáhnout úroveň 60 % HDP	60 %	28,8 %
Roční průměrná inflace nejvýše 1,5 procentního bodu nad referenční hodnotou, která je průměrem inflací v třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou	4,1 %	6,4 %
Výnos desetiletých vládních dluhopisů nejvýše 2 procentní body nad průměrem výnosů ve třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou	6,6 %	4,7 %
Minimálně dvouletý pobyt v ERM II bez vnitřního pnutí	Česká koruna prozatím není zapojena do ERM II	

Česká republika se však problematikou přijetí eura nemusí tolik zabývat, protože v současné době není jasně stanoveno, kdyby k jeho přijetí vlastně mělo dojít. Na počátku roku tehdejší premiér Topolánek uváděl, že datum, kdy bude jednotná měna přijata, bude stanoveno 1. listopadu 2009.¹⁰⁴ K ničemu takovému nedošlo a ani ke konci roku 2009 není známo, kdy má Česká republika do eurozóny přistoupit. Toto

¹⁰³ *Podmínky přijetí eura a Česká republika* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.

¹⁰⁴ *Termín pro euro v Česku zveřejníme 1. listopadu, slíbil premiér* [online] 1999, 1. ledna 2009. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/termin-pro-euro-v-cesku-zverejnim-1-listopadu-slibil-premier-pug-/ekonomika.asp?c=A090101_131711_ekonomika_cen>.

nedodržení termínu pro stanovení data přijetí je ovlivněno několika faktory – politickou situací, kdy v současné době je u moc provizorní vláda, stejně jako skutečností, že ČR stále neplní kritéria a dá se očekávat, že ani v dlouhodobějším horizontu k jejich splnění nedojde. Guvernér České národní banky Zdeněk Tůma 13. listopadu uvedl: „*Stav veřejných financí České republiky se zhoršil natolik, že nemá smysl stanovovat jakýkoliv termín pro přijetí eura.*“¹⁰⁵ S tímto názorem nelze než souhlasit. Je však potřeba si uvědomit, že Česká republika je jediným státem ve střední Evropě, který nemá stanoveno datum přijetí. Tato skutečnost může výrazně ovlivnit snahy investorů, kteří by na našem území chtěli investovat. Pro zahraniční subjekty z EU je jednodušší, když země má stejnou měnu, nejsou zde kurzové problémy, transakce probíhají snáze, a tak může skutečnost nestanovení data investory odrazovat. Přesto však v současných ekonomických podmínkách České republiky, hlavně s přihlédnutím k jejím veřejným financím, není skutečně možné datum stanovit.

¹⁰⁵ Podle Tůmy zatím nemá smysl stanovovat termín přijetí eura [online] 2009, 13. listopadu 2009. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.financninoviny.cz/zpravy/podle-tumy-zatim-nema-smysl-stanovovat-termin-prijeti-eura/407565>>.

7. Výzvy pro Českou republiku v oblasti harmonizace měnové politiky s ECB

Nejprve je nutné si uvědomit, že i když zde existuje Evropská unie, přičemž členské země jsou součástí Hospodářského a měnového společenství, stále se jedná o unie poměrně heterogenní, které mají různé zájmy, na něž je přesto nezbytné aplikovat obdobné aspekty měnové politiky, která se má stát v rámci integrace jednotnou. Na příkladu České republiky je možné vidět, jak tato harmonizace započala, a jak pokračuje.

První harmonizace přišla ve chvíli, kdy ČR, již v roce, adaptovala v rámci měnové politiky cílování inflace, jako základní způsob pro udržení cenové stability ve státě. Toto rozhodnutí se ukázalo jako dostatečně přesné a správné, neboť ČNB skutečně dokáže cílovat inflaci poměrně kvalitně, a to bez výrazných výkyvů, které mohou být způsobeny jedině vládním zásahem, jak potvrdil rok 2008. Z tohoto pohledu je tedy vhodné ponechat ČNB dostatečné pravomoci, aby dál mohla ovlivňovat cenovou stabilitu, stejně jako kurz měny, tyto alespoň do doby, než dojde k faktickému vstupu do eurozóny. Zde je však potřeba si uvědomit, že tento vstup je ještě vzdálen.

Díky tomu, že Česká republika neplánuje vstup v nejbližších letech, přijetí eura je zatím díky fiskálním kritériím v podstatě nemožné, je dostatek času pro přípravu měnových kritérií a pro zamezení dopadu negativ v případě, že ke skutečnému přijetí eura skutečně dojde. Pokud má Česká republika tolik času, je vhodné jej využít nikoli pouze na splnění Maastrichtských kritérií, ale také pro přípravu toho, aby negativní dopady zavádění eura a jeho konečného přijetí byly co nejmenší.

Proto také došlo k maximální synchronizaci měnově politických nástrojů ČNB s nástroji ECB, kdy těmi základními jsou 2T repo sazba, která je v současné době na svém dlouhodobém minimu – 1,25 %, a povinné minimální rezervy, jež byly zavedeny právě v roce 1999 a v podstatě jejich výše trvá až do současnosti. Ostatní sazby centrální banky se odvíjejí od 2T repo sazby, a to o jeden procentní bod nahoru nebo dolů, to podle toho, zda se jedná o mezibankovní půjčky nebo vklady.

I zde lze vidět, že ČNB maximálně adaptovala českou měnovou politiku měnovou politiku jednotnou, a zároveň i legislativu, kterou Evropská unie vydává. Právě adaptace legislativy a principů, které jsou pro Unii, ale hlavně pro měnovou

politiku stěžejní, je zásadním krokem k vytvoření takových podmínek, které budou dostačující, pro vstup do eurozóny a přijetí jednotné měny.

Pokud se zaměříme na aplikaci legislativy, kterou EU produkuje, nemá Česká republika s tímto schvalováním problémy, což se nakonec ukázalo i v souvislosti s Lisabonskou smlouvou, která je v době psaní práce již podepsána. Navíc u mnohých právních aktů, které jsou Unií vydávány, není nutné schválení, jsou platné přímo, bez jakéhokoli podepisování, či převádění na místní legislativu členské země. Z tohoto hlediska je tedy harmonizace měnové politiky České republiky s Evropskou unií v podstatě bezproblémová.

Pokud se podíváme na jednotlivá měnová kritéria, která jsou nutná pro vstup do Evropské unie, můžeme dále usuzovat na to, jak by se měla Česká republika vyvíjet, aby měnová Maastrichtská kritéria byla dále plněna, případně budou plněna v budoucnosti, protože jedno ze tří kritérií není možné naplnit, dokud nebudou splněna všechna ostatní.

Maastrichtská kritéria, která se týkají měnové politiky v rámci Evropské unie a jejích členských států jsou tedy:

- kritérium úrokové stability,
- kritérium cenové stability,
- kritérium měnové stability.

Pokud se podíváme na kritérium měnové, již bylo řečeno, že Česká republika nemůže toto kritérium splňovat, protože není součástí ERM II, systému, jenž musí participovat alespoň dva roky před samostatným přijetím eura. Přesto lze předpokládat, že toto kritérium není problémové. Zde lze vidět sílu centrální banky, tedy České národní banky, jejíž politika a jejíž nástroje jsou dostatečně vhodné k tomu, aby usměrňovali nejen kurz měny, pokud dochází k velkým výkyvům, ale zároveň je měnová politika ČR vedena takovým způsobem, že zásahy státu do kurzu jsou v podstatě minimální, což je dáno poměrně silnou stabilitou měny, i když v posledních letech je pravdou, že koruna má trend posilující, což je patrné i na kurzu, který je v době psaní práce okolo 25 až 26 Kč za euro. Zde lze vidět určité posílení, neboť při zavedení eura bylo potřeba více jak 30 Kč k nakoupení jediného eura. V současné době je však kurz stabilní, a to i v rámci globální krize, během jejíhož průběhu výrazně poklesla cena

amerického dolaru – ten má k listopadu 2009 kurz 17 Kč za dolar, což je v podstatě nejnižší porevoluční kurz české měny vůči americké.

Stabilita kurzu, jak kritéria napovídají, však není všechno, co je potřebné pro snadné a hladké přijetí jednotné měny. Měnová politika se musí adaptovat i v úrokovém kritériu. Toto bylo již rozebráno na počátku této kapitoly a je zde patrné, že ani zde ČNB nemá problémy, což je dáno skutečností, že principy, na kterých úroky fungují v rámci EU, byly přijaty v podstatě ještě před vstupem České republiky do Evropské unie a před adaptací na jednotnou měnovou politiku.

Na první pohled se může zdát, že kritérium inflace není problémem, což je skutečně pravda. Již několikrát bylo zmíněno, že z dlouhodobého hlediska došlo v posledních letech pouze k jednomu vybočení, a to v roce 2008, ale musíme si uvědomit, že toto kritérium může být výrazně v rozporu s kritérii fiskálními, tedy hlavně s kritériem vyrovnaného státního rozpočtu.

Jestliže budeme definovat kritéria fiskální, jsou v rámci Maastrichtských kritérií pouze dvě:

- kritérium státního deficitu (vyrovnaného státního rozpočtu),
- kritérium veřejného dluhu.

Jak již bylo zmíněno v předchozích částech práce, Česká republika má problémy právě s kritériem prvním, tedy s kritériem státního deficitu. V tomto ohledu je fiskální politika ČR nespolehlivá a saldo je záporné, většinou přesahující, alespoň z dlouhodobého hlediska povolenou hranici 3 % HDP státu. Výjimkou jsou tedy salda, která byla v posledních letech pod tuto hranici, což se stalo v letech 2006 a 2007. Dlouhodobě však nemůže být o plnění tohoto kritéria řeč. Naproti tomu inflace je v posledních letech pod hranicí, která je Maastrichtskými kritérii stanovena. V tomto ohledu se také očekává, že nízká inflace bude pokračovat i v následujících letech. K říjnu 2009 se navíc v ČR vyskytl protiklad inflace – deflace, tedy pokles cenové hladiny.

„Tento vývoj ovlivnilo zejména zpomalení cenového růstu v oddíle bydlení v důsledku snížení cen zemního plynu o 11,6 %. Podobný výrazný meziroční pokles cen zemního plynu (o 11,4 %) nastal také v lednu 2003, uvedli ke snížení cenové hladiny

proti loňsku statistici. Kromě plynu do cenové hladiny citelně zasáhly i levnější potraviny.“¹⁰⁶

Toto potvrzuje i Český statistický úřad, který uvádí, meziroční pokles k měsíci listopadu je dokonce stanoven na -0,2 %¹⁰⁷. Tento jev byl skutečně naposledy v České republice sledován v roce 2003, kdy v prvním kvartálu tohoto roku byla zaznamenána deflace dokonce -0,4 % ve všech třech měsících. Pro současný vývoj se však předpokládá, že listopad a prosinec 2009 budou opět inflační, dojde tedy k návratu ke kladným hodnotám.

I nadále se tedy očekává poměrně pozitivní vývoj, který bude mít za následek, že kritérium pro cenovou stabilitu, což je zároveň jeden ze základních cílů Hospodářské a měnové unie a měnové politiky centrálních bank obecně, bude plněno. Přesto je dle mého názoru důležité, aby nedocházelo k událostem, které se přihodily v roce 2008, tedy k takovým, kdy reformy vlády v oblasti sociální politiky a reformy veřejných financí povedou k tomu, že cenová hladiny „vylétne“ na své dlouhodobé maximum. Nelze však s jistotou tvrdit, že k tomuto skutečně nebude docházet. Již závěr roku 2009 ukázal, že Česká republika není z problémů okolo veřejných financí venku a bude tyto muset ještě dále řešit.

Na rok 2010 se chystá poměrně velká vlna měn v sociální politice a ve veřejných financích, které mají srazit rekordně vysoký deficit. Tyto změny nebudou jediné, neboť jsou pouze provizorním řešením, které bude muset být nahrazeno skutečně kvalitními změnami, jež pomohou dlouhodobě dojít k tomu, že český státní rozpočet se přiblíží vyrovnanému saldu. Problémem je však i skutečnost, že žádná z politických stran v současné době nemá program, který by deficit státního rozpočtu řešil. Situace je tedy v tomto ohledu poměrně komplikovaná.

Zde bych viděl základní kámen úrazu, který ač má jednoznačně fiskální charakter, má dopad i na měnovou politiku země a tedy i na harmonizaci měnové politiky s Evropskou unií. Pokud bude schodek nadále vysoký, nebude Česká republika schopna vstoupit do eurozóny a přijmout jednotnou měnovou politiku v celé její šíři, tedy i s jednotnou měnou euro.

¹⁰⁶ HOLÝ, T. *Do Česka dorazila deflace, poprvé po šesti letech je levněji* [online] 9. listopadu 2009. [cit. 13. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/183811-do-ceska-dorazila-deflace-poprve-po-šesti-letech-je-levneji.html>>.

¹⁰⁷ *Míra inflace* [online] 2009. [cit. 13. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.

Vysoký deficit může mimo jiné vést k tomu, že se bude výrazně zvyšovat veřejný dluh, protože bude muset být deficit financován z externích zdrojů, navíc umocněných úroky.

V případě, že by došlo k velkému nárůstu veřejného dluhu, není až tak nemožné, že by Česká republika v několika následujících letech, odhadem tak 6 až 10 pokud by se mělo pokračovat na základě predikce podle současného vývoje, překonala hranici 60 % HDP, což by vedlo i k neplnění druhého fiskálního kritéria. Proto je nutné jednat a přijít s takovými strukturálními změnami a reformami, jež povedou ke zkvalitnění a zefektivnění používání veřejných financí. O tom, že je změna potřeba, svědčí právě navrhovaný a schválený schodek státního rozpočtu pro rok 2009, který je okolo 162 mld. Kč.

Na druhou stranu je však nutné si uvědomit, že pokud bude docházet k určitým strukturálním změnám, může se to opět dotknout daní, jako v roce 2008, což může mít za následek nárůst cenové hladiny. V podstatě by tedy kvůli tomu, že je potřeba usměrnit státní rozpočet, došlo k narušení rovnováhy v cenách, což by opět mohlo mít neblahý dopad na Maastrichtská kritéria a na jejich plnění a obecně tedy na přijímání eura.

Doporučení je v tomto ohledu tedy jednoznačné. Česká republika musí nutně řešit problém veřejných financí, protože na dluh není možné dlouhodobě existovat. Veřejný dluh by takto mohl dosáhnout skutečně astronomické výše, a tak i přesto, že se v současné době po stránce měnové Česká republika vyvíjí poměrně kvalitně, do problémů by jí mohla dostat právě nejistota ve fiskální oblasti.

Na problém zvýšeného schodku reaguje již sama Evropská unie, která v tomto ohledu hodlá Českou republiku vyšetřovat, a to právě proto, že porušuje kritérium státního deficitu. V podstatě jde o to, že Česká republika musí v Bruselu vysvětlit, proč k tomuto schodku došlo. Sankce zde žádné nehrozí, a to díky skutečnosti, že ČR ještě není členem eurozóny.¹⁰⁸

V případě, že tedy bude docházet k restrukturalizacím a reformám, je potřeba tyto činit tak, aby nebyla narušena stabilita v jiných ohledech, případně aby nestabilita v měnové oblasti byla co nejmenší. Následující roky tak mohou být do určité míry problémové. Česká republika chce sice vstoupit do eurozóny, alespoň prozatímní snahy

¹⁰⁸ ŠPAČKOVÁ, I. *Brusel vyšetřuje Česko kvůli vysokému schodku* [online] 7. října 2009. [cit. 25. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/brusel-vysetruje-cesko-kvuli-vysokemu-schodku-frv-eko_euro.asp?c=A091007_114008_eko_euro_vem>.

tomu nasvědčují, ale je otázkou, zda přizpůsobit všechny změny v politice, ať už fiskální či monetární právě pouze Maastrichtským kritériím a naplnění požadavků, jež si eurozóna klade. Česká republika by se rozhodně neměla bezhlavě vrhnout do toho, aby získala jednotnou měnu a stala se tak součástí v současné době nejsilnější měnové unie, ale musí dbát i na svou ekonomiku jako individualitu, kterou není možné zanedbávat na úkor „vyššího“ cíle. Je tedy potřeba se zaměřit na problémy, které jsou přímo ve státě a až pak je možné řešit i nadnárodní aspekty existence státu. Pokud Česká republika nevyřeší všechny své problémy s veřejnými financemi, může se to promítnout i do samotné snahy vstoupit do eurozóny. Dá se říci, že toto je do určité míry začarovaný kruh a právě slepá snaha dosáhnout eura by mohla vést k tomu, že se Česká republika dostane do natolik velkého dluhu, případně i problémů s inflací, že stejně nebude schopna být členem eurozóny a přijmout jednotnou měnu.

Je potřeba si také položit otázku, zda musí Česká republika na jednotnou měnu tolik chvátat a přizpůsobovat jí své hospodaření. Jednotný trh přece může fungovat i bez jednotné měny. Česká republika rozhodně není jediný členský stát, který ještě nemá euro jako jedinou měnu, není zavedeno ani ve státech, které jsou součástí EU mnohem déle, než ČR – např. Švédsko nebo Velká Británie. Pokud je možné, aby měnová politika EU existovala i bez jednotné měny, je skutečně nutné, aby Česká republika vstupovala do eurozóny, aniž by měla vyřešený zásadní problém s veřejnými financemi? Myslím, že ne. Dokonce i Maastrichtská kritéria jsou proti tomu. Česká republika by se však měla zaměřit na přijetí takových opatření, která nemusí být až natolik důležitá pro jednotnou měnovou politiku, ale taková, jež jsou významná pro českou ekonomiku.

Z pohledu harmonizace měnové politiky a přípravy na přijetí eura je však nutné, pokud by k tomu v budoucnu mělo dojít, aby se připravili nikoli pouze vláda a státní orgány, ale také občané a společnosti, které na území České republiky působí. Přijímání eura bude probíhat v několika fázích, ale přesto je nutné předem vědět, jak by tyto fáze měly proběhnout a hlavně jak se na ně adaptovat. Bude potřeba aktualizovat všechny programy, které se zabývají účetnictvím a finanční a ekonomickou agendou, bude potřeba tisknout nové ceníky apod. Opatření tohoto druhu nebude možné zavádět nárazově, ale je potřeba s nimi přijít průběžně. I v tomto ohledu by mohl stát do určité míry pomoci, ale hlavně je nutné, aby si výrobci softwaru a společnosti navzájem vyšli vstříc, aby byl přechod co nejhladší a do jisté míry i co nejlevnější.

Vstup do eurozóny je důležitý, Česká republika chce být součástí jednotné Evropy i její jednotné měnové politiky, ale nejprve je nutné stabilizovat vnitřní situaci a až pak přijmout jednotnou měnu. Zde nám do jisté míry pomáhá skutečnost, že ČR nesplňuje všechna Maastrichtská kritéria a v podstatě je do jisté míry i nucena, aby učinila změnu, která povede k lepšímu stavu ekonomiky ČR, respektive hlavně veřejných financí státu.

Závěr

V současné době je svět v podstatě rozdělen na tři silné ekonomické celky – Spojené státy americké, Asii (i když zde je potřeba oddělit Japonsko a asijské tygry v čele s Čínou) a jednotnou Evropu. Česká republika je součástí Evropské unie a také Hospodářské a měnové unie. Jednotný trh a jednotná měna mají být základem pospolitě Evropy, která se má vyrovnat – jako jeden celek – právě zbylým gigantům ve světové ekonomice.

Hospodářská a měnová unie má svá pro, ale má i svá proti, což se ukazuje i ve skutečnosti, že ne všechny státy EU jsou členy eurozóny a přijaly jednotnou měnu. A není to dáno jen tím, že nesplnila kritéria pro přijetí, ale i tím, že samy euro odmítají. Česká republika se k jednotné měně odmítavě nestaví a snaží se naplnit kritéria pro to, aby do eurozóny vstoupit mohla. Přesto je však potřeba si uvědomit rizika, která s tímto vstupem mohou přijít.

Rizika nejsou spojena pouze s náklady, které mohou při přechodu na jinou měnu vzniknout, ale jsou spojena i s tím, že samostatnost země je do jisté míry utlumována, a to i po měnové stránce. Hlavně se předpokládá, že centrální banka ztratí svou roli toho, kdo ovlivňuje kurz. Zde bude kurz ovlivňován sice nadále centrální bankou, ale pouze jako prostředníkem, protože hlavní dohled nad měnou má Evropská centrální banka. Vykoupí toto odebrání určitých práv pozitivita, která eurozóna přináší? I na tuto otázku si musí vláda České republiky odpovědět.

Dle mého názoru by bylo vhodné, aby se Česká republika zbytečně nehnila do eurozóny za každou cenu. V Evropské unii může nadále fungovat i bez jednotné měny, neboť toto není podmínka členství v Unii. Myslím, že eurozóna ještě neexistuje tak dlouho, aby bylo skutečně možné posoudit, jaké jsou její celkové dopady, a tak se Česká republika během doby, kdy ještě není členem, ale teprve se připravuje, může učit z dopadů, které jednotná měna má, a to nejlépe od Slovenska, které s námi do EU vstupovalo, ale euro již zavedlo, zároveň je vzorem i z důvodů historické a ekonomické blízkosti České republice. Eurozóna určitě přináší úskalí, a tak je vhodné sledovat, jak budou tato úskalí překonávána, stejně jako je nutné zhodnotit, zda i Česká republika má skutečně dostatečně silnou ekonomiku, která je schopna se v novém prostředí adaptovat a úspěšně se sžít s novými principy, které jednotná měna přináší. Česká republika má

v podstatě jakousi výhodu, kterou by měla využít a až pak se rozhodnout, jestli skutečně chce do eurozóny vstoupit, a hlavně, zda je na takový krok připravena.

Pozitivní roli v přípravě na přijetí rozhodně sehrává Česká národní banka, která se snaží kvalitně a efektivně dohlížet na monetární politiku, a to i z hlediska jednotné měnové politiky, negativně pak působí politická scéna České republiky, s poměrně značnými skeptiky, kteří zde jsou.

Jak již bylo řečeno, Evropská unie funguje i bez jednotné měny, a tak je vhodné sledovat, zda takový stav může trvat dlouhodobě a zda není spíše vhodnější ponechat si měnu vlastní, jako to dělá např. Velká Británie. Osobně se kloním k názoru, že s eurem počkat a přijmout je ve chvíli, kdy bude česká ekonomika tohoto kroku schopná. Euro tedy ano, ale až tedy, kdy si Česká republika vyřeší všechny svoje problémy, které se týkají veřejných financí. Jako součást Evropské unie v podstatě měnu přijmout musíme, až tehdy budeme moci využít všechny možnosti, které nám taková změna přinese z ekonomického hlediska.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. GRAUWE, P. de. *Economics of Monetary Union*. 7. vyd. New York : Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-929780-1.
2. ISHIYAMA, I. The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.
3. KALÍNSKÁ, E. Evropská měnová zóna. In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.
4. KENNEN, P. B. The Theory of Optimum Currency Areas : An Alectic View. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.
5. KLÍMA, M. Evropská integrace – Vývoj politické dimenze (po Maastricht). In ADÁMKOVÁ, V., KALÍNSKÁ, E., KLÍMA, M., KRATOCHVÍL, P. *Ekonomická a politická integrace Evropy*. Praha : Vysoká Škola ekonomická v Praze, 2003. ISBN 80-245-0520-7.
6. LACINA, L. a kol. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. 1. vyd. Bučovice : Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.
7. MARKOVÁ, J. *Mezinárodní měnové instituce*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.
8. McKINNON, R. I. Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.
9. MUNDELL, R. A. A Theory of Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

10. MUNDELL, R. A. Currency Areas, Exchange Rate Systems and International Monetary Reform. In *Journal of Applied Economics*. Sv. 3, č. 2, listopad 2000.
11. MUNDELL, R. A. Uncommon Arguments for Common Currencies. In JOHNSTON, H. G., SWOBODA, A. K. *The Economics of Common Currencies*. Londýn : Allen & Unwin, 1973.
12. NIEDERMAYER, L. *Měnová politika a příchod eura : sborník textů ze seminářů č. 16/2002*. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. 107 s. ISBN 80-86547-08-6.
13. TAVLAS, G. S. The 'New' Theory of Optimum Currency Areas. In JOVANOVIĆ, M. N. *International Economic Integration : Monetary, Fiscal and Factor Mobility Issues : Critical Perspectives on the World Economy*. Londýn a New York : Routledge, 1992.

Elektronické zdroje

1. *Aktuální prognóza ČNB* [online] 2003, 6. 8. 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/>.
2. *Articles of Agreement of the International Monetary Fund : Article I – Purposes* [online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/aa01.htm>>.
3. *Economic survey of the Euro Area 2007 : Managing diversity*. [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.oecd.org/document/18/0,3343,en_2649_33733_37850386_1_1_1_1,00.html>.
4. *EMU convergence criterion series - Annual data - (%)* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00097&plugin=1>>.
5. *Euro* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Euro>>.
6. *Eurozóna snížila růst, trápí ji inflace* [online] 2005, 14. srpna 2008. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/1957/clanek/eurozona-snizila-rust-trapi-ji-inflace/>>.

7. *Eurozóna v roce 2009* [online] 2005. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>>.
8. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/institutions/financial/ecb/index_cs.htm>.
9. FELDSTEIN, M. *Argumenty proti evropské měnové unii* [online] 20. října 2007. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/1842-argumenty-proti-vropske-menove-unii.aspx>>.
10. *GDP per capita in PPS* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb010&plugin=1>>.
11. *General government debt - General government consolidated gross debt as a percentage of GDP* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb090&plugin=1>>.
12. *General government deficit (-) and surplus (+) - Million EUR, % of GDP* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina200&plugin=1>>.
13. *Gross domestic product at market prices* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00001&plugin=1>>.
14. HAMPL, M. *Dopady předčasného přijetí eura* [online] 2003. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2007/cl_07_070910a.html>.
15. HAZUCHA, D. *Je EMU optimální měnovou oblastí?* [online] 19. května 2005. [cit. 19. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euportal.cz/Articles/384-je-emu-optimalni-menovou-oblasti-.aspx>>.
16. *HDP, národní účty* [online] 2009, 8. září 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty>.
17. *HICP - all items - annual average inflation rate - Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs)* [online]. [cit. 1. listopadu

- 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.
18. HOLÝ, T. *Do Česka dorazila deflace, poprvé po šesti letech je levněji* [online]. [cit. 13. listopadu 2009] 9. listopadu 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/183811-do-ceska-dorazila-deflace-poprve-po-vesti-letech-je-levneji.html>>.
19. HORVÁTH, R., KOMÁREK, L. *Teorie optimální měnových zón : rámec k diskuzím o monetární integraci* [online]. [cit. 4. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/801_386_407.pdf>.
20. *Hospodářská a měnová unie* [online] 2005. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>>.
21. *Hospodářské a měnové záležitosti* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/emu/index_cs.htm>.
22. HURNÍK, J. *Fiktivní a faktické problémy Maastrichtských kritérií : Tři omyly a jedna výstřednost* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Hurnik_Jaromir_pdf.pdf>.
23. *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.
24. *Konvergence* [online] 2005. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/konvergence>>.
25. KOUBOVÁ, K. *Proč nám Unie mluví do života? Protože tím žije* [online] 2. listopadu 2009. [cit. 25. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/proc-nam-unie-mluvi-do-zivota-protoze-tim-zije-fqg-/zahranicni.asp?c=A091102_073704_zahranicni_adb>.
26. KRISTEN, V. *ČSOB: Ekonomika eurozóny v příštím roce vzroste o 2,1 %* [online] 2000, 22. října 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.kurzy.cz/195582-csob-ekonomika-eurozony-v-pristim-roce-vzroste-o-2-1/>>.
27. *Měl by být vstup České republiky do eurozóny hudbou vzdálené budoucnosti?* [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW:

- <<http://www.newton.cz/redsys/docs/analyzy/makroanalyzy/4579aafbad2b160cabf63b98d966cd2a.pdf>>.
28. *Měnověpolitické nástroje* [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>.
29. *Míra inflace* [online] 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.
30. *Nejnovější ekonomické údaje* [online] 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>>.
31. *Podle Tůmy zatím nemá smysl stanovovat termín přijetí eura* [online] 2009, 13. listopadu 2009. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.financninoviny.cz/zpravy/podle-tumy-zatim-nema-smysl-stanovovat-termin-prijeti-eura/407565>>.
32. *Podmínky přijetí eura a Česká republika* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.
33. *Real GDP growth rate* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb020&plugin=1>>.
34. RYVOLOVÁ, I. *Metodologická východiska teorie optimálních měnových zón*. [online]. [cit. 28. září 2009]. Dostupné z WWW: <<http://nf.vse.cz/download/veda/workshops/oca.pdf>>.
35. *Smlouva o založení Evropského společenství*. [online]. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/ce32120061229cs00010331.pdf>>.
36. *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně* [online] 2003. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf>.
37. ŠPAČKOVÁ, I. *Brusel vyšetřuje Česko kvůli vysokému schodku* [online] 7. října 2009. [cit. 25. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/brusel-vysetruje-cesko-kvuli-vysokemu-schodku-frv-eko_euro.asp?c=A091007_114008_eko_euro_vem>.

38. *Termín pro euro v Česku zveřejníme 1. listopadu, slíbil premiér* [online] 1999, 1. ledna 2009. [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/termin-pro-euro-v-cesku-zverejnimе-1-listopadu-slibil-premier-pug-/ekonomika.asp?c=A090101_131711_ekonomika_cen>.
39. *Treaty establishing the European Economic Community* [online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11957E/tif/TRAITES_1957_CEE_1_EN_0001.tif>.
40. *Úloha měnové politiky* [online] 2003. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/uloha.html>.
41. *Unemployment rate by gender - %* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsiem110&plugin=1>>.
42. *V eurozóně se inflace udrží déle než v USA* [online] 2005, 5. července 2009. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/12806/clanek/v-eurozone-se-inflace-udrzi-dele-nez-v-usa/>>.
43. *Veřejný dluh Česka roste každou vteřinu o 5 705 korun* [online] 1996, 5. června 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-37352100-verejny-dluh-ceska-roste-kazdou-vterinu-o-5705-korun>>.
44. *Vláda chce zvýšit schválený schodek letošního rozpočtu o 14 miliard* [online] 2009, 22. října 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/70357-vlada-chce-zvysit-schvaleny-schodek-letosniho-rozpocet-o-14-miliard/>>.
45. *Vláda schválila státní rozpočet* [online] 2009, 29. září 2009. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-statni-rozpocet-62160/>>.
46. *Volný pohyb zboží* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps07/pravo_eu/texty/pdf/prednaska06-t.pdf>.
47. *Vyhodnocení kritérií dlouhodobých úrokových sazeb* [online]. [cit. 1. listopadu 2009]. Dostupné z WWW:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>.

48. VYKOUKAL, P *Ropná krize aneb příliš velká závislost na černém zlatu* [online] 24. března 2006. [cit. 25. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/17987-ropna-krize-aneb-prilis-velka-zavislost-na-cernem-zlatu>>.
49. *Wernerova zpráva* [online]. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocátky_men_spolupr.html>.
50. *Working for a World Free of Poverty* [online] 2009. [cit. 18. října 2009]. Dostupné z WWW: <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20040565~menuPK:1696892~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>>.

Seznam použitých zkratk

CFA – označení pro skupinu 14 afrických států sjednocených pod jedním měnovým společenstvím; pro západoafrickou skupinu zemí zkratka znamená Africké finanční společenství (z francouzského *Communauté financière d'Afrique*), pro středoafriické země má pak zkratka význam Středoafriická finanční spolupráce (z francouzského *Coopération financière en Afrique centrale*)

CZK – mezinárodní označení pro českou korunu

ČNB – Česká národní banka

ČSÚ – Český statistický úřad

ECB – Evropská centrální banka (z anglického *European Central Bank*)

ECU – Evropská měnová jednotka (z anglického *European Currency Unit*)

EHS – Evropské hospodářské společenství

EMI – Evropský měnový institut (z anglického *European Monetary Institute*)

EMU – Hospodářská a měnová unie (z anglického *Economic and Monetary Union*)

ERM II – Mechanismus směnných kurzů (z anglického *Exchange Rate Mechanism II*)

ESCB – Evropský systém centrálních bank (z anglického *European System of Central Banks*)

EUR – označení jednotné měny euro

EURATOM – Evropské společenství pro jadernou energii

Eurostat – Evropský statistický úřad

FRF – francouzský frank

GBP – britská libra

IMF – Mezinárodní měnový fond (z anglického *International Monetary Fund*)

NAFTA – Severoamerická dohoda o volném obchodu (z anglického *North American Free Trade Agreement*)

OCA – Optimální měnové zóny (z anglického *Optimum Currency Areas*)

OECS – Organizace východokaribských států (z anglického *Organisation of Eastern Caribbean States*)

PPS – Pravděpodobnost vzhledem k velikosti (z anglického *Probability-proportional-to-size sampling*)

USD – americký dolar

XAF – středoafrický CFA frank

XCD – východní karibský dolar

XOF – západoafrický CFA frank

Abstrakt

BICEK, P. *Problematika měnové integrace na příkladu EMU : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 79 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dušek.

Klíčová slova: EMU, euro, konvergence, Maastrichtská kritéria, měnová politika, měnová unie, eurozóna.

Měnová integrace je zásadním tématem Evropské unie, neboť je to jedno z témat nedořešených. Hospodářská a měnová unie svou politiku neustále formuje a upravuje, ne všechny země, které jsou členy EU, jsou členy eurozóny, tedy unie s jednotnou měnou. Práce se snaží odpovědět na otázky, jak se vyvíjí jednotná měnová politika a jak dochází k harmonizaci z pohledu měnového. Na základě analýzy ekonomických podmínek eurozóny a České republiky, práce zjišťuje, kde jsou nedostatky při harmonizaci měnové politiky a zda je vůbec nutné sjednocení měn provádět.

Česká republika je jednou ze zemí, které mají problémy s plněním Maastrichtských kritérií, a to z dlouhodobého hlediska. Práce se snaží určit, zda je pro Českou republiku jednotná měna skutečně vhodná, a zda k přijetí eura dojde v dohledné době. Odpověď je v tomto ohledu nejistá, ale práce se snaží alespoň definovat určitá doporučení, jak v rámci měnové politiky postupovat, co zlepšit, jak vhodně přistupovat ke směru, který formuje Evropská centrální banka.

Abstract

BICEK, P. *Difficulties of Monetary Integration on the example of EMU : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 79 p. Supervisor: Ing. Jiří Dušek.

Key Words: EMU, euro, convergence, Maastricht criteria, monetary policy, monetary union, euro area, eurozone.

The monetary integration is one of the most important issues of the European Union because this issue is unsolved. Economic and Monetary Union of the European Union still forms its policy; not all countries of the EU are members of the euro area (the eurozone), so they have not a single currency. This bachelor thesis deals with these topics: how the single monetary policy is evolving and how the monetary harmonization is created. The thesis discovers, on the basis of the analysis of economic conditions in the eurozone and the Czech Republic, where defects of the harmonization are and if it is necessary the acceptance of the single currency – the euro.

The Czech Republic is one of the countries that have long-term problems with the fulfilling of Maastricht criteria. The thesis tries to appoint if the euro is suitable for the Czech Republic and if there is a possibility of adoption of the euro in a short term. The answer is uncertain, but the thesis defines recommendations for the Czech monetary policy, what aspects need to be improved and where the right way pro the single European monetary policy is.